

Domoljub

Ljubljana, 19. januarja 1938

Čelo 51 • Štev. 3

Bliža se konec meseca

Bliža se konec meseca januarja, 31. januar je za vse naše naročnike važen dan. Kdor ima ta dan plačano naročnino za celo leto naprej, ima pravico do požarne podpore din 1000, ako mu pogori stanovanjska hiša. Podrobnosti o podporah določa pravilnik, ki ga danes ponovno objavljamo.

Požarne podpore našega lista so brez dvoma v veliko korist našim naročnikom. Že več kot četrt milijona dinarjev so pogoreli-naročniki prejeli od uprave »Domoljubac«. Marikdaj je »Domoljubac« požarna podpora prva pomoč, ki je prišla, v času največje stiske v roke pogorelcu. Marikdo pa, ki ga je tudi zadela požarna nesreča, se je moral kesati, ker ni pravočasno poravnal svojih obveznosti do lista in tako ni mogel prejeti denarne pomoči, čeprav je je bil tako potreben.

Požarne podpore pa so — čudno se to sliši! — tudi v veliko korist upravi lista. Nekaj drugega je, če dobi uprava našega lista n. pr. milijon dinarjev v svojo blaginjo v začetku leta in jih naloži v denarni zavod, da donosa obresti, nekaj drugega je, ako je treba naročnino celo leto iskati, zamudnike pismeno terjati, kar povzroča velike stroške in nazadnje še nositi zgubo pri onih, ki so list prejeli, pa ga končno ne morejo plačati. Priznati moramo, da so požarne podpore pripomogle do tega, da velikanska večina naših naročnikov list v naprej plačuje in da se vsota, ki jo izplačamo pogorelcem, nabere iz obresti in pa od tega, ker ni treba imeti več stroškov z opomini in terjatvami pri zamudnikih. Požarne podpore so le posledica rednega plačevanja naročnine!

Prosimo vse naročnike, pa tudi gospode poverjenike, da naročnino poravnajo pravočasno, to je do konca januarja, kajti le tisti naročniki, ki bodo do konca januarja imeli plačano celoletno naročnino za »Domoljubac«, bodo imeli pravico do naših požarnih podpor v slučaju nesreče.

Pravilnik

I. Vsak »Domoljubac« naročnik, ki je v mesecu januarju poravnal celoletno naročnino za leto 1938, prejme od uprave »Domoljubac« podpore v znesku 1000 din, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki nimajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska oprava, se povrne resnična škoda do 1000 din.

II. Naročnik »Domoljubac« je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, neglede nato, kdo je dal denar za naročbo lista.

III. Naročniki, ki prejemajo list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznanjena naročnikov in naročnina pravočasno odpotekala »Domoljubcu« upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela stanovanjska hiša ali stanovanje, in da je — če prejema list pri poverjeniku, res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto 1938.

V. Požarna podpora se ne izplača, četudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelcu-naročniku, ki je požar sam povzročil;

2. naročniku, ki mu pogore samo gospodarska poslopja: hlev, skedenj, svinjaki, stelnik, kolnica, kozolec itd.;

3. stanovanjskim podnajemnikom;

4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje.

Če pogori hiša moža, čigar žena je naročena na »Domoljubac«, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema »Domoljubac«, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava »Domoljubac« se bo tega pravilnika točno držala in prošnji neupravičencev ne bo uvaževala.

nih vprašanj za vso državo. Kakor znano, se vrši ogromna večina naših sejmov po en- do šestkrat na leto v majhnih krajih. No in te, povečini revne občine naj bi bile dolžne odločiti za sejem posebne, po 2 orala velike prostore, jih ograditi z 2 m visokim beton-akim zidom in sezidati na njih razna poslopja. Vsak otrok bo pa vedel, da mnogi sejmi v sto letih ne prinesejo toliko dohodkov, kot bi vsa to stalo. Razen tega predvideva ta pravilnik še celo vrsto drugih takih »brihtnih« do- ločb, n. pr., da bi bili na sejmu samem po- sebnih prostori za bolno živino in za pokopa- vanje poginule. Na sejmišču samem naj bi se vršili tudi kramarski sejmi in točile pi- jače itd.

Jasno je, da je predsedstvo zbornice gladko odklonilo tako »ujedinjeno urejeva- nje« naših sejmov ter zahtevalo, da se ta osnutek takoj umakne kot popolnoma ne- poraben.

Vsakemu kmetu je znano, koliko škode naredi pri nas razne prašičje bolezni. Kmet se vse leto ubija z rejo in upa, da bo pozimi izkupička za prašiče plačal davke, toda na enkrat mu ves ali vsaj dober del svinjaka pogine. Glede na to bi bilo gotovo namestu, da se uvede pri nas obvezno cepljenje pra- šičev. Zbornica je na pobudo okrajnega kme- tijskega odbora v Ljubljani zadevo obravna- vala in jo namerava še. Za enkrat je mnenja, da bi se tako cepljenje uvedlo. Stroške za cepivo naj bi prevzela banovina, za živino- zdravnik pa dotični občinski kmetijski od- bori in lastniki prašičev.

Kakor je znano že iz časopisov, se pri- pravljaja pri nas revizija železniških tarifov. Kolikor so glasovi o tej tarifi prodrli v jav- nost, bi bila Slovenija z njo prav občutno udarjena in sicer, kmet, obrtnik in industrija, kajti znatno se namerava povišate tarife na srednje razdalje, ki prihajajo za slovenske gospodarstvenike predvsem v poštev. Zbor- nica je skušala dobiti načrt nove tarife v roke, a se ji doslej ni posrečilo, zato seveda tudi ni mogla še razpravljati o podrobnostih, pač pa je za enkrat opozorila vse v poštev pri- hajajoče slovenske gospodarske ustanove, da so na straži in z združenimi močmi prepre- čijo ta udarec na slovensko gospodarstvo.

Zbornično predsedstvo se je dalje bavilo z akcijo naše banske uprave glede uvedbe enotnih mer za prodajo drv, kar je spričo sedanje anarhije gotovo potrebno, kajti se- danje stanje le otežuje prodajo in vzbuja odpor kupcev. Obširno je predsedstvo obra- navalo tudi ogrožanje slovenske kmečke po- sesti ob naši narodni meji in sklenilo pri- merne ukrepe.

Posebno se je pa predsedstvo na tej seji bavilo s prireditvijo posebne ankete, ki je predvidena za letošajo pomlad in ki naj ob-

Kmetsko zastopstvo na delu

Pred nekaj tedni smo na tem mestu ja- vili, da je Kmetska zbornica končno začela s svojim delom. Prvi čas je bil seveda ne- izogibno posvečen ustanovitvi pisarne, to je opremiti prostorov s pohištvo, najnujnejšimi pisarniškimi in uradnimi potrebščinami itd.; stopiti je bilo potrebno v stik z raznimi uradi in ustanovami, zlasti gospodarskimi, skratka: stroj je moral steči.

Cim so bila neizogibna uvodna dela iz- vršena in je pisarna stekla, se je takoj zbralo

zbornično predsedstvo (dne 8. t. m.). Da bodo naši bralci dobili vpogled v zbornično delo in se tako seznanili s pravim njenim delo- krogom, ne bo odveč, če objavimo vprašanja, s katerimi se je na tej prvi svoji seji pred- sedstvo bavilo. Na dnevnem redu so bile na- slednje zadeve:

Trgovinsko ministrstvo je izdelalo načrt pravilnika za ureditev sejmišč. Osnutek tega pravilnika je pravo ogledalo nesposobnosti našega centralizma za enotno reševanje raz-

Dr. Stojadinović v Berlinu

Redko je kateri teden tako bogat po pomembnih zunanje-političnih dogodkih, kot je pretekli. Med vsemi se nam zdi najbolj važen sveda obisk našega ministrskega predsednika v Berlinu, kamor je dr. M. Stojadinović prišel ono soboto zjutraj. Sprejem je bil veličasten. V Nemčiji je ostal dr. M. Stojadinović vsega skupaj 5 dni in je obiskal tudi industrijsko Porurje in Monakovo. Ves evropski tisk je pisal o tem potovanju. Nekateri listi so poudarjali tvoren pomen tega sestanka jugoslovanskih in nemških državnikov, drugi pa po stari navadi jugoslovanski zunanji politiki podtikajo grde namene. Če smo z odprtimi očmi zasledovali črto jugoslovanske zunanje politike, moramo priznati, da je prijateljski odnos med našo državo in Nemčijo v sedanjem evropskem svetu prav tako potreben, kakor prijateljski odnos z Italijo, Francijo, Anglijo,

to se pravi z vso evropsko velesilo. Kot srednjevelika država nečemo nobeni veleliti služiti, se nečemo za politiko nobene velesile izpostaviti, ampak želimo, da nas vse enako puste pri miru in pridno kupujejo na našem trgu. Nemčija je danes velika država, ki je poleg tega tudi naš dober kupec. Zakaj bi morali biti z njo skregani in zakaj bi naj prijateljski mir med nami in Nemčijo pomenil nesrečo za Evropo? Ta pomen in nobenega drugega nima obisk dr. Stojadinovića v Nemčiji. Turčija je bila dolga leta najožja prijateljica sovjetske Rusije, a to je ni prav nič motilo, da je slehernega komunisti, ki ga je zasacila pri nečednem poslu, brez nadaljnjega obesila... O petdnemnem bivanju našega ministrskega predsednika v Nemčiji morda prihodnjič kaj več.

Beda slovenskih viničarjev

Obupen je položaj viničarskih družin tam okrog Haloz in v Slovenskih goricah sploh. Letošnja zima je prinesla tamošnjim številnim družinam, ki jih je do 4000, veliko bedo v stradanju in prezebanju. Zadnje slabe letine so pač najhuje prizadevale uboge kmečke viničarske obitelji, ki jim ni zaslužek v vinogradu glavni dohodek, marveč morajo iskati pri posameznih tudi tujih posestnikih koščke zemlje, kjer posejejo najpotrebnejše za življenje. To zemljo z žuljavim napornim delom odslužijo skozi vse leto, da jim nazadnje niti ne preostaja časa pospraviti svoj težko zaslužen pridelek pravočasno pod streho, marveč ga morajo neredko puščati trohnenju. Delo v vinogradih je haloškim ubogim družinam pač slabo plačano. Kmečki viničarji z delom v vinogradih povečini zaslužijo le skromno stanovanje.

Po viničarskih hribovskih naselbinah, kjer sedaj vlada hud mraz, morajo ubogo družine bdeti v mrzlih stanovanjih, v stradanju, ki ga prehudo občuti revna viničarska mladina, saj nima obleke za šolo v mrzlih dneh. Viničarji so v sedanjem času brez služke, ko bi ga bili najbolj potrebni. Zaradi slabe letine nimajo številne družine še dolgo kruha. Celo krompirja, ki je glavna hrana, primanjkuje, ker ga je velik del uničilo jesensko stalno deževje. Velike težave imajo viničarji z drvmi. Če si hočejo preskrbeti

vsaj najpotrebnejše kurivo, morajo po gozdovih izkopavati šture in sedaj v hudem mrazu pobirati hosto. Najdejo se posestniki, ki viničarskih stanovanj in hlevov ne popravljajo in jih puščajo v razpad. Edina viničarjeva kravica mora prezebovati in se neredko prehladi. Pripetilo se je že, da je žival debesedno zinrnala.

Velikansko pomanjkanje stiska torej prebivalstvo v vinorodnih Halozah. Dela ni, služka ni, žitaric ne prideknejo, sadje ni imelo cene, fižol je bil hrastav in ni dal niti semena. Večina družin je že dve leti brez kruha, ljudstvo je zadolženo, mladina beži v tujino za delom. Vsled nezadostne hrane so šolski otroci jetični, naborniki pa alabi in bolehní. V Halozah ni turizma, ni tovarna, ni industrije, ni rudnikov, in ni javnih del. Vinogradi so stari, potrebni obnove.

Haloze so najsiromašnejši del Slovenije in po pravici zahtevajo nujne pomoči. Ceste so potrebne temeljitega popravila, nujna je nova cesta iz Medribnika proti Sv. Barbari, mimo Sv. Katarine. Dokončana še ni cesta proti Gradiščam, pravtako ni dodelana cesta iz Medribnika v Paradiž. Ceste v Halozah so kakor na pol obrit mešci, ki ga je nekdo naglal iz brivnice...

Ljudje bi radi delali za prehrano, za kurozo ali krompir. Naj se vendar že začne z gradbo zadružne kleti, ki je za Haloze —

poleg cest — prva in največja nujnost. Ali res nečemo nikdo razumeti, kakšna škoda se godi Haložanom, ki so radi revščine bili prisiljeni prodati že vinski mošt raznim prekupcem, špekulantom in velevinarnam naravnost po sramotnih cenah, dočim je zdaj, ko so haloške kleti prazne, vino celo po štiri in pet din liter.

Država in banovina, pomagajta revnemu ljudstvu, da ne bo prepozno! Haloze kličejo!

Za dvig našega kmetijstva

Pretekli teden je razpravljaj finančni odbor v Belgradu o proračunu kmetijskega ministarstva. Ob tej priliki je govoril tudi poslanec JRZ dr. Jurij Koce, ki je med drugim dejal, da bo z novimi krediti mogoče ustanoviti več novih izbirnih živinorejskih postaj, kar bo v prid naši splošni živinoreji in našim živinorejcem. Za zboljšanje stanja našega vinogradništva je vnešen kredit 4 milij. din za zidavo velikih zadružnih vinakih kleti za strokovno nego vin. Za naše kmetijstvo je posebno važna nova postavka 3 milij. din, ki je namenjena za pospeševanje konjerejstva. Ker je gojenje in dobro vzdrževanje plemenitih konj združeno z velikimi stroški, jih mnogi naši kmetje ne morejo vzdrževati in so dostikrat prisiljeni prodati konje v tujino. Da bi se ta izguba narodnega premoženja zaustavila, je kmetijski minister v svoji uvidnosti za napredek naše konjereje stavil v proračun znesek 2 milij. din, s katerimi bo država od konjerejev odkupila najboljša plemenska grla, ki bodo na ta način ostala v državi. Onim pa, ki ne bodo mogli sami nositi velikih stroškov za vzdrževanje takih plemenitih konj, bi država dajala podporo za vzdrževanje proti obveznosti, da se dotična grla ne bodo prodajala. Na ta način se bo zboljšalo naše konjerejstvo. Ena največjih nadlog za naše gospodarstvo so kužne bolezni živine. Te kužne bolezni povzročijo državi nad 100 milij. din letno in se na ta način zmanjšujejo narodno premoženje. Da bi tega grobarja narodnega premoženja zatrl v njegovem razdiralnem delu, je kmetijski minister postavil kredit 8 milij. din za uspešno pobijanje vseh vrst kužnih bolezni. Nazadnje je poslanec dr. Koce naprosil kmetijskega ministra, naj veterinarje po možnosti oprosti administracije po okrajnih glavarstvih in naj jim da več časa na terenu, da se bodo mogli intenzivneje baviti z živinskimi kužnimi boleznimi, kar je tudi njihova prva in glavna naloga. Nazadnje naproša še kmetijskega ministra za spremembo zakona o tomboli in srečolovu. Zakon naj se spremeni tako, da bodo srečolov, za katerega prosijo razna narodnoobrambna in kulturna društva, odobrili bani.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana. Jugoslov. tiskarna.

ravnava prav vsa vprašanja, ki se tičejo gospodarstva, kulturnega in socialnega položaja našega kmetijstva. Pri nas se toliko govori in piše o kmetu in o kmetijstvu, toda nihče nima točnega in konkretnega vpogleda v njegov resnični celokupen položaj, zaradi česar ostajamo tako radi in tako pogosto le pri besedičenju. Ta anketa naj bi pokazala pravo in resnično vsestransko sliko, nakar se bo šele najboljše pokazalo, kje, kako in v kakšni smoti naj razne, kmetom namenjene ustanove zastavijo svoje delo. Kmetiška zbornica bo skušala pritegniti k njej vse naše najboljše strokovnjake na različnih poljih.

Končno se je bavilo predsedstvo še z nekaterimi drugimi perečimi vprašanji, kakor z domačim zakonom od strani nekmetov, z

vprašanjem preskrbe sena ob grozečem spomladanskem pomanjkanju krme po nekaterih delih Slovenije, dalje z vprašanjem poseleškega reda za Prekmurje, itd.

Ze iz zgornjega poročila vsak lahko kolkortoliko razvidi delokrog te naše najvažnejše kmečke ustanove, za katero se ni naš kmet zastoj boril vsa povojna leta. Pri reševanju mnogih, za kmeta vevvažnih vprašanj, ni imel doslej on nobene besede, nihče ga ni vprašal za mnenje in nihče ni poslušal njegovih zahtev, sedaj je dobil ustanovo, ki bo skušala povsod in ob vsaki priliki uveljaviti njegove interese. In že ti prvi tedni obstoja in dela naše Kmečke zbornice dokazujejo, da se svojih nalog v polni meri zaveda.

KAJ JE NOVEGA

DOMAČE NOVICE

d 60 let je dopolnil znani slovenski pesnik Oton Zupančič.

d Za preureditev ljubljanskega kolodvora. Oni četrtak je bila v ljubljanski magistratni dvorani seja odbora za poglobitev ljubljanskega kolodvora. Važno je bilo poročilo, ki ga je podal predsednik odbora univ. prof. dr. Stele. Iz tega poročila je razvidno, da je delo za poglobitev ljubljanskega kolodvora in železniških prog, ki gredo skozi glavno mesto Slovenije, precej napredovalo. Pred dobrim mesecem je bila na železniški direkciji seja, na kateri je bilo v načelu ugotovljeno vprašanje, da se mora ljubljanski kolodvor modernizirati že iz razloga, ker je Ljubljana za Zagrebom najbolj prometna postaja v vsej državi. Nemoč pa so vsi načrti, ki zahtevajo preložitve ljubljanskega kolodvora izven mesta. Kljub nasprotovanju, ki ga imajo nekateri strokovnjaki, zlasti Srbi in Hrvati, proti poglobitvi, pa se je izkazalo, da sta tudi glavna železniška direkcija in prometno ministrstvo zelo naklonjena načrtu za poglobitev kolodvora. Vprašanje izvršitve poglobitvenega načrta se bliža priznanju in s tem tudi uresničenju. Ta prvi korak je storjen že v tem, da so ustavljena stavbna dela pri razširjenju ljublj. kolodvora, ker bi nadaljevanje teh del pomenilo zavlačevanje in odložitev končnega dela za preureditev vsega ljubljanskega kolodvora. V razpravo so posegli še drugi gospodje. Iz razgovorov je bilo razvidno, da se delo za poglobitev kolodvora vztrajno nadaljuje.

d Hrvaška »Mohorjeva družba«. 70 letničo obstoja je praznovala družba sv. Jeronima v Zagrebu, nekaka hrvaška Mohorjeva družba. Družba je v teku teh let poslala med svoje naročnike nad osem milijonov knjig. Povprečno izda družba letno po 9 novih knjig.

d Strašni trenutki občinskega sluga. V mrazu 20 stopinj pod ničlo je moral Ahmed Kakanovič dve uri čepeti na drevesu, pod katerim se je zbrala tropa volkov in prežala nanj. Kot občinski sluga je moral Ahmed iz Tetova v vas Pirok. Sredi odprtega polja je začul nek zavijanje, po čemer je sklepal, da so volkovi v neposredni bližini. Ni imel niti časa,

da bi se ozrl okrog sebe, že se je pred njega pripodila tropa pet volkov. Ahmed je imel še toliko časa, da je skočil k bližnjemu drevesu in splezal nanj. Volkovi so se pa postavili pod drevo in čakali. V strašnem mrazu je Ahmeda začelo hudo zebsti, orožja pa tudi ni imel, da bi zverine prepodil. Dve uri so trajale te muke, napol zmrznjen je že bil, vendar je še mogel nekajkrat zavpiti na pomoč. K sreči so prišli v bližino neki kmetje, ki so se jih volkovi prestrašili in pobegnili. Ahmeda so napol zmrznjenega potegnili z drevesa in odpeljali v bolnišnico.

d Petsto kmetov se je krvavo spoprijelo. To je bilo v vasi Omarski pri Prijedoru. Na eni strani je stalo v bojni vrsti tristo do štiristo kmetov, na drugi pa okrog sto. Neposredni povod za pretep je dal Stojan Radonič, ki je hrabril Jovana Lukiča, naj le udari po svojem nasprotniku. Lukič se je prav za prav sprl s Kararičem zaradi nekaj 300 dinarjev, ki mu jih je Lukič dal za neko delo, pa ga ta ni izvršil. V prepiru je Lukič udaril Karariča, slednji pa je potegnil samokres in je ustrelil Lukiča. S tem pa je bil dan znak za splošen pretep in pokolj. Vse, kar je bilo tedaj na trgu, se je začelo tepsti. Bitka je bila strašna. Zanimivo sliko je podal stari kmet Suljo Mahmedagič, ki je odnesel pet težkih ran. Mož je prodajal vola in se pogajal s kupcem. Čim so se pa začeli zraven na trgu prerivati, je tudi kupec potegnil nož in začel mikastiti starca. Vol je ostal na trgu, starca pa je obležal krvav. — Glavni krivec Stojan Radonič je pobegnil ter so za njim izdali tiralo.

VINA prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri **CENTRALNI VINARNI v Ljubljani**

d Ker je orožnik »našarbal«. Orožniki na Vačah so izvedeli, da ima posestnikov sin Podbregar Franc iz kolovraške fare skrito puško. Pozvali so ga, naj jo prinese na orožniško postajo na Vačah. V torek zvečer se je France rez zglasil pri orožnikih na Vačah, brez klobuka ter krvav po obrazu. Povedal jim je, da je nesel puško orožnikom, ko pa je šel po bližnjici na Mačkoveci proti Vačam, sta ga napadla dva neznanca, ga pobila na tla ter mu vzela puško. Orožniki so se takoj napotili na kraj napada ter ugotovili po stopinjah v snegu, da ni govora o kakem napadu. Ko so Franceu natančneje pregledali obraz, so videli, da je s krvjo le namazan, na roki pa je imel od igle nekaj prask. Orožniki so mladega Podbregarja aretirali ter ga oddali v sodne zapore v Litlji, kjer se bo moral zagovarjati zaradi neresničnih napovedi orožnikom.

d Še en Tegetthov veterani. Eden zadnjih veteranov, ki so se borili v bitki pri Visu leta 1866 proti Italijanom, je umrl te dni v Bolu pri Splitu. Ivan Dežulovič je dosegel starost 94 let. Ko je bil star 22 let, je moral pod Tegetthom služiti mornarico in se udeležiti zgodovinske bitke. Ladja, na kateri je bil Dežulovič, je v bitki izgubila krmilo.

d Ogromno orehovo drevo. V bližini Pirota v južni Srbiji je rastle ogromno orehovo drevo, o katerem so ljudje pripovedovali, da je že iz časov pred Kristusovim rojstvom. Strokovnjaki so ugotovili, da je drevo staro najmanj 800 let. Narod mu je pripisoval čudo-

tvorno zdravilno moč in nikdo si ga ni upal prodati ali posekati. Sedaj je bilo prodano za borih 600 din, čeprav je deblo tehtalo 7500 kilogramov. Stirinajst parov volov so potrebovali za prevoz debela do železniške postaje.

d Ponesrečena gonja na volkove. V pribojskem okraju so kmetje priredili gonjo na volkove, ki so zadnje dni povzročili mnogo škode pri živini. Med gonjači je bil tudi Milja Spašič iz Dolgega dola. Gonjači so šli čez neki klanec, ko jih je naenkrat napadlo krdo volkov. Gonjači so se spustili v divji beg; edini, ki je zaostal, je bil Milja Spašič. Njega je napadel velik volk ter ga strašno obgrizel. Neresnečnega Miljo so kmetje prenesli domov, toda že na domačem pragu je v strašnih mukah umrl.

d Hrvatje se postavijo. Egipovski kediv Abas Hilmi, stric egiptovskega kralja Farauka, je bil lani gost na našem Primorju, ki ga je obiskal s svojo razkošno jahto »Nimet Alah«. Abas Hilmi je te dni poklical našega mornariškega kapitana Josipa Kosoviča, naj prevzame poveljstvo njegove jahte. Kapitan Kosovič je ponudbo sprejel ter je odpotoval takoj v grško luko Pirej, kjer bo prevzel poveljstvo ladje.

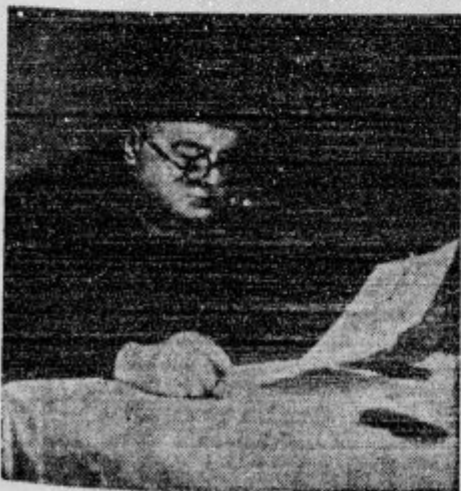
d »Španska« nastopa. V Mariboru se je zopet pojavila »španska«. Število bolnikov se od dne do dne množi. Letos je španska precej nevarna, ker se ji rada pridruži pljučnica, ter je zahtevala že nekaj smrtnih žrtev.

d Vse je uničil mraz. Ogromno škodo na cvetnih nasadih v Dalmaciji je povzročil one dni mrz. Računajo, da so dalmatinski vrtnarji izgubili najmanj poldrug milijon dinarjev samo zaradi mrza. V Splitu samem so vrtnarji zasadili okoli 500 do 600 tisoč sadik nageljinov in nešteto drugih sadik, kar je vse uničil mrz.

d Tudi divjačina je trpela. V zadnjih mrzlih dnevih je toplomer v nekaterih slavonskih krajih kazal tudi 20 stopinj pod ničlo. Divjačina v bogatih slavonskih loviščih je pričela na debelo poginjati. Največ so trpeli zajci, ki jih je letos manj kakor običajno, nato pa fazani in jerebice. Na mnogih krajih so kmetje mogli ozeble jerebice loviti kar z rokami. Lovska društva so pričela prehranjevati divjačino, kolikor je to mogoče ter so oskrbela kraje, kamor divjačina rada zahaja, s hrano. Fazanom

† župnik-biseromašnik Anton Smidovnik.

Skladatelj orlovake himne Vinko Vodopivec, župnik na Goriškem, je praznoval te dni 60-letnico rojstva.

Slepec spregledal med polnočnico

Londonski katoliški tednik »Catholic Herald« poroča o čudnem dogodku, ki se je med polnočnico zadnjega božiča zgodil v Marijini cerkvi v Prestwicu. Mlad glasbeni umetnik Erik Malone, ki je sloveč igralec na klavir, je pred 4 meseci oslepel. Njegova slepota je bila tako huda, da ni mogel zaznati niti enega svetlobnega žarka. Sironak, ki pa ni katoličan, je poprosil svojega katoliškega prijatelja, naj ga pelje h katoliški polno-

nici na sveti večer v tamkajšnjo Marijino cerkev.

Med povzdigovanjem pa je slepi pianist nenkrat zaznal v svojih očeh svetlobni žarek, nakar je kmalu vse videl in je bil docela ozdravljen. Sam je izgovoril dobesedno te-le besede: »Ta čudež je moje duševno življenje hudo pretresel. Potrudil se bom biti sprejet v katoliško cerkev. Vsem bom pripovedoval, da sem ozdravljen po božjem čudežu.«

so društva natrosila na mnogih krajih koruze. Te oskrbe divjačine pa seveda ni mogoče izvesti na vseh krajih ter so lovci v Slavoniji že sedaj v skrbeh, kakšna bo prihodnja lovska doba.

d V ljubljanski bolnišnici vedno huje. Poročali smo o nesrečnih številkah, ki jih je v letu 1937 dosegla ljubljanska bolnišnica. Začetek v letu 1938 pa ne kaže nič na boljše. Samo v prvih 11 dnevih letošnjega leta je bolnišnica sprejela 1150 novih bolnikov in sicer samo takih, ki jih res ni mogla odkloniti. Bolnikov, ki so prišli v bolnišnico, pa so jih zaradi lažjih primerov bolezni odklonili, je bilo letos že okoli 70.

d 25.000 din za kmetijske tečaje v Sloveniji je odobril kmetijski minister.

d Malo samokritike. Kot poroča »Jugoslovanski kurir«, primanjkuje našim drž. železnicam premog, in sicer je to pomanjkanje premoga prav občutno. Je pa to posledica zmanjšanja nabave premoga pri domačih premogokopnikih. Pomanjkanje premoga je postalo tako občutno, da je morala generalna direkcija naročiti v inozemstvu 61.500 ton premoga, in sicer 46.500 ton iz Nemčije (Porurja) ter 15.000 ton iz bolgarskega premogokopa »Plevnik«. Dobavitelji tega premoga so se zavezali, da bo prva partija prišla 10. januarja v sušasko luko, vendar do tega termina premog ni prispel. Vrednost v inozemstvu naročenega premoga znaša okrog 20 milijonov dinarjev. V ponujenih krogih zatrjujejo, da inozemski dobavitelji ne bodo mogli dobaviti premoga pred marcem. V korist narodnega gospodarstva taka politika gotovo ni.

d Praviho, da bo še pogledal naokoli. V Gorjujem Šarnopovu pri Ivaničgradu na Hrvaškem je umrla te dni 103 letna dninarjeva žena Marija Princ. V vsej okolici je veljala za najstarejšo žensko. Vse svoje življenje ni bila nikoli bolna, le zadnje čase je bolehalo za nadohu. Njen mož je 24 let mlajši in sosedje trdijo, da bo sedaj, ko mu je že 79 let, kot vdovec pogledal malo naokoli, da si poišče drugo ženo.

d 800.000 din za zagrebaško stolnico. Banška uprava savske banovine je odobrila 800 tisoč dinarjev za popravilo stolnice. Že pokojni nadškof dr. Anteo Bauer je izvolil poseben odbor, da pregleda stanje te hiše božje ter so strokovnjaki že tedaj ugotovili znatne poškodbe. Cerkev je bila zgrajena pred 57 leti. Tako na svoj način tudi Cerkev pobija brezposelnost.

d Iz kapitalističnega sveta. 51 velikih delniških družb s kapitalom okrog 130 milijonov dinarjev je bilo ustanovljenih v preteklem letu v naši državi. Prejšnje leto jih je bilo ustanovljenih le 44, vendar pa z večjim kapitalom, namreč s 153 milijoni. Če sodimo po številu

družb, potem moremo preteklo leto smatrati za izredno plodovito. Le leta 1930 je bilo ustanovljenih več družb, namreč 82. Vsa druga leta pa je znašalo njih število mnogo manj kakor 50.

d Nekaj za lovce. Prebivalci naseleja Vodic, Starega gradu in na Javhah pod Planskim vrhom okrog Dobregopolja na Dolenjskem se pritožujejo, da jim divji prašiči povzročajo znatno škodo. Po senožetih vse razrijejo in objedajo drevesna debla. Lovci bi opravili dobro delo, če bi se spravili nad te mrežine.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLNEVNIK. KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO: IZHAJA VSAK DELAVNIK OD 12 IN STANE MENEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICI UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED

d Še so na svetu Butalci. Zelo praznoveren je neki mož iz okolice Vrnjačke Banje tam na jugu. Slušal je bil pripovedovati, da se nekje v bližini vasi nahaja zakopan bajno velik zaklad. Stopil je k neki vrazžarki, ki mu je sedeče naročila: vzeti mora sveže kokoške jajce, ga dati pod levo pazduho in ga štirideset dni greti, dokler se ne izleže piščanček.

Proti judovskim zajedavcem

Romunski patriarh Miron je dal listu »Frontul«, listu Vajde Vojevoda, daljšo izjavo, ki je v romunski javnosti vzbudila veliko pozornost. V izjavi patriarh Miron pravi, da je Romunija preplavljena z Judi, katerih največ živi v izobilju in so si prilastili vse bogastvo države: trgovino, industrijo, velike nepremičnine in celo cela mesta. Judje po izjavi patriarha Mirona kultivirajo in vzdržujejo v najpopolnejši obliki kužno bolezen korupcije. Polastili so se tudi časopisov in so trudijo, da bi s pomočjo iz inozemstva omražili bogastvo romunske narodne duše. Brez domovine, brez narodnosti in brez vsega tega, kar ohranja življenje in dušo katerega naroda, uporabljajo Judje nedopustna sredstva, da bi ohranili čim močnejšo medsebojno plemensko

Tega piščančka je treba potem spet štirideset dni hraniti ločeno od vse druge perutnine, a v noči nato, ko je polna luna, ga je treba spustiti; piščanček bo sam stekel na kraj, kjer je zakopan zaklad. Kmetič je storil tako, kakor mu je bilo naročeno. Da bi se mu pa domači ne smejali, je levo roko povezal tako, kakor bi si jo bil težko ranil. Tako se je piščanec izvalil prav na dan pravoslavnega božiča. Toda smola — piščanec je že naslednjega dne poginil. Kmetič pa je v vražo priprčan ter bo menda ponovno poskusil valiti piščančka, čim nastopijo bolj topli dnevi.

d Kriva vzgoja je slabih časov mati. Policija v Bjelovaru je prišla nekega 17 letnega dečka, ki je odpiral poštne nabiralnike ter kradel s pisem znamke. V njegovem stanovanju je policija našla mnogo ukradenih pisem. Deček je bil poprej vajenec ter ga je mojster zaradi tatvine odpustil.

d Dobro pogled, kakšen denar dobiš! Na predrzen način je bil na zadnjem sejmu v Križevcih na Hrvaškem ogoljufan kmet Nikola Beno. Prodajal je kravo za 1500 din neznanca, ta pa mu je hitro dal tri bankovce po 500 din, vse pošteno zmečkane. Ko je šel kmet z izkupičkom na golaž in četrtinko vina v gostilno, je hotel plačati s takim bankovcem. Gostilničar pa mu je bankovec vrget nazaj, češ da je zelo preprosto ponarejen. Goljuf je namreč dal kmetu za kravo tri navadne koške papirja, na katere je s svinčnikom nekoliko prerisal vzorec za 500 din.

d Tudi šivilje so se organizirale. Zveza šivilj in krojačic za vso državo se je te dni ustanovila v Slavonskem Brodu. Na zborovanje so poslale svoje zastopnike šivilje in krojačice iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane, Skoplja, Splita, Subotice, Banjaluke, Orijeka in Maribora. Zborovanje je bilo — kakor to pač pristojno Evinim hčerkam — zelo dolgo. Razprave so trajale ves dan, sklenilo se je pa le eno. Da bodo namreč napele vse sile, da se moškimi krojačem odvzame pravica izdelovati tudi ženske obleke.

d Dekleta, varujte se! Čeprav je Kraljevo majhno mesto, vendar je tam neverjetno število kavarn, ki so leglo nenravnosti. Nekateri kavarnarji so znali zaslužiti še s tem, da so tudi svoji konkurenci dobavljali mlada dekleta. Glavar teh trgovcev je bil kavarnar Veličko Plačević. Znal je razprosti svoje mreže daleč naokoli, da mu ni ušlo nobeno dekle, ki je prišlo v Kraljevo iskat službo. On je seveda vsako dekle sprejel v službo in ji že

in versko slavnost, katero pa pri drugih narodih razdirajo.

Končno patriarh Miron izjavlja, da so Judje za svetovne vojne preplavili Romunijo kot hudournik, ki je pridrvel od vseh strani. Njihovo delovanje je postalo nevarno celo samemu narodnemu obelozju romunskega naroda. V Romuniji so cela mesta in trgi, v katerih ni ničesar romunskega, razen siromaštva in najhujšega pomanjkanja, tako da se človek ob pogledu na to revščino romunskih širokih ljudskih plasti mora razjokati. Romunskemu ljudstvu sesa mozeg tujec — Jud. Zato je prva naloga vseh Romunov, da se branijo in da pod nobenim pogojem ne dopuste, da bi jim Judje izkopali narodni grob.

vneprej izplačal dnino. Kmalu pa jo je prodal prijatelju za 200 do 300 din. Tako se je začela križeva pot za deklo. Nikdar več se ni moglo izviti iz rok brezvestnih izkoriščevalcev. Po dolgih letih pa se je našla vendarle ona, ki je Veličkašla in vas izdala policiji. Veličko in številna njegova družba je prišla v roke pravice.

d Za nove in stare bolnišnice. Splošni načrt za gradnjo novih bolnišnic in za popravilo že obstoječih pripravljajo v ministristvu za socialno politiko in narodno zdravje. Minister Dragiša Cvetković je skupno z načelnikom zdravstvenega oddelka ministristva zasnoval načrt, po katerem naj bi se za oblišnice, katere bi bilo treba razširiti, dobil poseben denar za nakup novih zemljišč. V tem smislu je minister že posređoval pri finančnem ministru. Dalje hoče nova uredba uvesti poseben nov tip bolnišnice in s tem vred na nov način urediti službo zdravnikov v bolnišnicah. Dalje naj bi nova uredba uredila zdravniško službo tudi v podeželju, da bi mogli ljudje hitreje priti do potrebne zdravniške pomoči. Da se pa že sedaj obstoječe bolnišnice razbremenijo, bo minister storil potrebne korake pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, da bi se začele graditi posebne delavske bolnišnice. Novi načrt bo vseboval načrt zidanja in razširjevanja bolnišnic za daljšo dobo vneprej. Podrobnosti pa še niso znane.

d Zidanje velike zagrebške bolnišnice so morali ustaviti, ker niso dobili denarja v višini 17,5 milijona din, ki ga je država obljubila. Za vse lažje dobiš denar, kot za bolnišnice. To je vendar čudno! Ali se res prehitro množimo?

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda posebej koristno tomače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s solinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 38474/35.

d Par števil in Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Iz podatkov, ki jih je izdal Okrožni urad za zavarovanje delavcev, je razvidno, da je od lanskega do letošnjega decembra število zavarovanih delavcev naraslo za 6509, in tako letos doseglo razmeroma zelo visoko število 93.590 članov. Vendar pa so novembrske številke še dosti večje od decembrskih in je zato treba poudariti, da je število zavarovanih delavcev v zadnjem mesecu prav za prav precej padlo, in sicer za nič manj kot 5238 članov. Bolnikov je imel Okrožni urad v decembru leta 1937 2763, kar pomeni 68 več kot jih je bilo lansko leto v istem mesecu, njihov odstotek pa je manjši, kar bi se reklo, da so se zdravstvene razmere zboljšale. Povprečna dnevna zavarovana mzda je bila v decembru mesecu 23.84 din, t. j. za 1.28 din večja kot prejšnje leto. Celotna zavarovana mzda pa je ta mesec znašala 2.231.290 din, kar je 266.620 več kot predlanski december.

d Sarajevska trgovska zbornica je zborovala te dni. Ugotovili so, da se je gospodarsko stanje Bosne in Hercegovine na vseh poljih znatno izboljšalo. Zanimiv je bil predlog svetnika Mehmedagića, ki je predlagal, da se sedanje vajeniške šole kot malo koristne opuste, namesto njih pa da se upele na ljudskih šolah peti razred kot razred za vajence.

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

d Slepega otroka je prodal ciganom bogat kmet iz vas Sumetlice pri hrvatski Požegi. Mož je rad pil, zaradi česar je moralo od hiše mnogo zemlje in večji del živina. V dobrih dvajsetih letih je kmet imel pod svojo streho nič manj kakor devet žena. Tri otroke, ki jih je imel, je načloveško mučil. Nekega dne je svojega desetletnega slepega sina enostavno prodal ciganom. Iz hiše je pogljal tudi druga dva sinova, čeprav sta bila še mlečnozoba. Ni čuda, če je zaradi take vzgoje starejši sin obupal in se sklenil maščevati nad svojem očetom. Ko se je nekega dne vrnil domov, ga je oče takej napodil, čim ga je zagledal. V prepiru je sin pograbil puško in očeta ustrelil. Pred sodiščem se je vsa žalostna zgodba obnovila, nakaar je sodišče razsodilo, da se morilec pošlje v dožjo poboljševalnico.

d Vojvodinske nemštvo peša? To so čaropisci menda ugotovili po poročilih, ki prihajajo ob novem letu iz vsake župnije. Velika večina krajev izkazuje znaten višek umrlih nad novorojenčki. Zlasti se padanje rojstev opaza pri vojvodinskih Nemcih. Letopis v zadnjih desetih letih kaže, da vojvodinske nemštvo čedalje bolj peša. Enako se godi tudi drugim narodnim manjšinam. Pojav je vodilje manjšin vzpodbodel k borbi proti padanju rojstev, ker bodo manjšine sicer obsojene na počasen, a gotov pogin.

d Hvala jim! Francoska vlada je darovala ljubljanskemu vseučilišču francoskih znamenitih in drugih knjig v vrednosti 100.000 frankov. Vrednost je tem večja, ker si je naša univerza lahko izbrala poljubna dela. Lepo zbirko knjig je daroval slovenskemu vseučilišču tudi »Slovanski ustav« v Pragi, ki mu načeljuje naš rojak vseučiliški profesor dr. Murko.

d 50 jurjev nagrade. Mladega somborskega industrijskega Deneša Semzeja, ki se je bil menda na Silvestrovo noč ponesrečil — pedel je z avtomobilom vred v kanal Kralja Petra

— še sedaj niso našli, odnosno niso našli njegovega trupla. Za mnogo dni stikajo po kanalu, vendar je bil do sedaj ves trud zaman. Zato ni brez osnove sumnja, da je bil Semze napaden in umorjen, saj je usodnega večera imel pri sebi veliko vsoto denarja. Da bi se stvar razjasnila, je oče pogrešanega Semzeja razpisal nagrado 50 jurjev za tistega, ki najde pogrešanca živega ali mrtvega.

d Tekih pa ni mnogo. Trdo kožo imata beigradski inženir Aleksander Vašič in elektromonter Nikola Stojanović iz Sokobanje. Ta dva sta otvorila kopalsko dobo za letošnje leto na reki Moravici. Pol ure sta se kopala v vodi pri mrazu nič manj kakor 20 stopinj pod ničlo. Potem pa sta se v snegu še nekaj časa sntila.

d Sedem mladičev je vrgla ovca nekemu kmetu v Prokuplju. Ta ovca je do sedaj vrgla vsega skupaj petnajst mladičev. Zadnji mladiči so vsi zdravi, čeprav drobčkani.

d Romanje na Trsat, Rab in v Split (Hvar) s posebnim vlakom in polovično voznino priredi tudi letos »Družina božjega sveta« v Ljubljani, Sv. Petra nasip 17, ki pošlje na zahtevo brezplačna navodila.

d V Rim in Neapelj in še v druge zanimive kraje Italije bo 12 dnevno ceneno romanje z brzovlakom pod odličnim vodstvom. — Izbran spored pošlje zastoj »Družina božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

d Še vedno hajduška nadloga. Pred dvema mesecema so bili obsojeni zloglasni »slavonski hajduki«, ki so ropali in morili po podravski Slavoniji, vodila pa sta jih Pavel Gelender in Peter Poruga. Prebivalstvo se je tedaj oddahnilo, ker je mislilo, da so hajduki v Slavoniji odstranjeni. Toda prav zadnje dni se je pripetilo v Slavoniji več roparskih napadov. Tako so napadli hišo nekega kmeta, drugega kmeta so oropali na polju, nato so napadli štiri kmete, ki so se vračali s sejma.

Svobodna Irsko

Nova irska ustava je z novim letom stopila v veljavo. Njen uvod so glasi: »V imenu sv. Trojice, iz katere izvira vsa oblast in ki bi ji morala biti podrejena vsa dela ljudi in državnih občešte, mi vsi, ki predstavljam irski narod, sprejemamo, odobrujemo in potrjujemo sedanjo ustavo.« Ustava daje irski državi novo ime »Eire«, ki označuje neodvisnost, samostojnost in demokracijo Irsko. Njeno območje obsega vsa Irsko, torej tudi severni, trenutno še Angliji podrejeni del. Nova irska ustava se ne omejuje na tehnično zgradbo države, ampak na slovesen način po-

udarja nedotakljivost naravnih zakonov in dostojanstvo človeške osebnosti. Družino postavlja v oarje vsega občestvenega življenja, družina je temelj države in v ustavi je predvideno, da se družina in družinsko življenje obvarujeta v čistosti in kreposti. Irski otrok mora biti glasom ustave vzgojen v veri svojih očetov in država ga čuva kot najdragocnejšo svetinjo narodnega zaklada. Ustava izrecno predvideva oduvanje irske narodnosti na podlagi maternega jezika v šolski in splošno-narodni vzgoji.

ugotovljenih pa je do sedaj še 14 večjih vromov, tatvin in ropov. Ugotovljeno je, da te zločine vršita dva zelo oborožena roparja, ki imata več pomočnikov. Orožništvo je do sedaj zaprlo več sokrivcev roparjev, ki so tudi povedali, da te zločine izvršujeta neki Peter in Gjura Kasuma iz Splita ter podali njihov opis. Orožniki za tema dvema zločincema vneto poizvedujejo.

d **Gradbena delavnost v Belgradu v po-vojni dobi** je bila dokaj živahna. Tako je bilo lani zgrajenih 312 hiš v vrednosti 121,3 milijona din, leta 1936. pa 333 novih hiš v vrednosti 119,7 milijona din. Skupno je bil dobil Belgrad lani 14.482 stanovanjskih prostorov. V 14 novih hišah je dvigalo, v 16 pa centralna kurjava. Večinoma so se gradila velika stanovanja, čeprav je pomanjkanje majhnih stanovanj še vedno veliko. Velike hiše so zidali le v sredini mesta. Od l. 1919. pa do konca leta 1937. je bilo sezidanih v Belgradu stanovanjskih hiš za 3 milijarde in 605 milijonov din. Javna in državna poslopja tu niso všteta. Za teh 3605 milijonov je bilo sezidanih 6958 hiš z 12.359 majhnimi in 10.358 velikimi stanovanji ter s 560 samskimi sobami. V letu 1937. je bila gradbena delavnost nekoliko boljša ko l. 1936. in tudi zaslužek delavstva je bil boljši, da so mnogi mogli nekaj denarja tudi prihraniti.

d **Za izboljšanje ceste Naklo-Brezje** je ministrski svet odobril 2.121.000 din. Delo bo izvršilo podjetje »Slograd« iz Ljubljane.

d **Mraz se ne mení za dekrete.** Ono nedeljo so v Mostarju zaprli vse šole in večino pisarn. V tamkajšnjem premogovnem rudniku je mraz onemogočil nadaljnje izkopavanje, narkar je v mestu takoj nastalo pomanjkanje premoga. Malenkostne zaloge so bile v nekaj dneh izčrpane. Ker kuriva ni bilo, so morali za nekaj dni skoraj povsod nehati z delom. Najbolj veseli so bili seveda šolarji.

d **Plača naj, kdor je nesreče kriv.** Ledene plošče so razbile pontonski most pri Sremski Mitrovici, ki je vezal Srem in Mačvo. Nesreča pa bi se mogla preprečiti, če bi bilo več vestnosti, ki je potrebna. Kadar namreč prihajajo ledene plošče, tedaj spuste ves most k mitroviški obali, kjer je Sava bolj mirna. Sedaj pa tega niso naredili, čeprav so bili o prihodu le-

denih plošč pravočasno obveščeni. Po zanikrnosti sta sedaj dve bogati pokrajini brez zveze.

d **Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

IZ DOMAČE POLITIKE

d **Kandidat to pot za edino senatorske mesto v dravski banovini** je dr. Franc Schaubach, okrožni inspektor v p. in odvetnik v Mariboru. Njegov namestnik je Alojzij Mihelčič, župan iz Celja.

d **Zaradi poizkusa razširjanja protidržavnih letakov** je dobil pred ljubljanskimi sodiščem deset mesecev strogega zapora železostregar Anton Dolinšek.

d **Kako sramote kmeta.** Vilderjeva »Nova riječ«, glasilo srbskega Pribičevićevega dela bivše HHS, takole označuje »pokvarjenega kmeta«, ki je političnemu delu v kvar: »To je tisti kmet, ki je cerkveni ključar. Redno je v cerkvi, križ dela s širokimi kretnjami, da bi ga bolj videli. Če ni cerkovnika, on zvoni, drži kadičnico, knjigo... Po službi božji šteje denar in vpisuje v knjigo, če jo ima. Vedno je točno obveščen, kaj dobiva kmet, in to diskretno in pazljivo sporoča duhovniku. Če kdo duhovnika zaničuje, ga ta naš prijatelj vedno brani. Je v stalni in zaupni zvezi z gospodom bogom. Smatra se za njegovega zaupnika. Pri spovedi je vedno prvi. Pride k spovednici in privleče svojo vrečo grehov, ki je zvrhoma polna. Tu jo iztrese, dobi pokoro, ki jo goreče opravi, potem pa vzame svojo vrečo za grehe, sedaj prazno in jo odnese, da jo napolni do druge spovedi. Tiste brezbožnike, ki ne hodijo v cerkev in k spovedi, strašno sovraži, ker misli, da nihče nima nikdar vreče grehov prazne, kakor je on nima.« — Tako sramote vernega kmeta dr. Mačkovi politični prijatelji in zavezniki. Pri tem pa še hočejo, da bi jih z glasovanjem spravila — stolčke.

d **Črkopisna vojna o »seljački« državi.** Do prerekanja o »seljački državi« je prišlo med dr. Mačkom in njegovim bivšim učiteljem dr. Kriškovičem. Ta je napisal knjigo, v kateri med drugim trdi, da kmetje sami niso narod

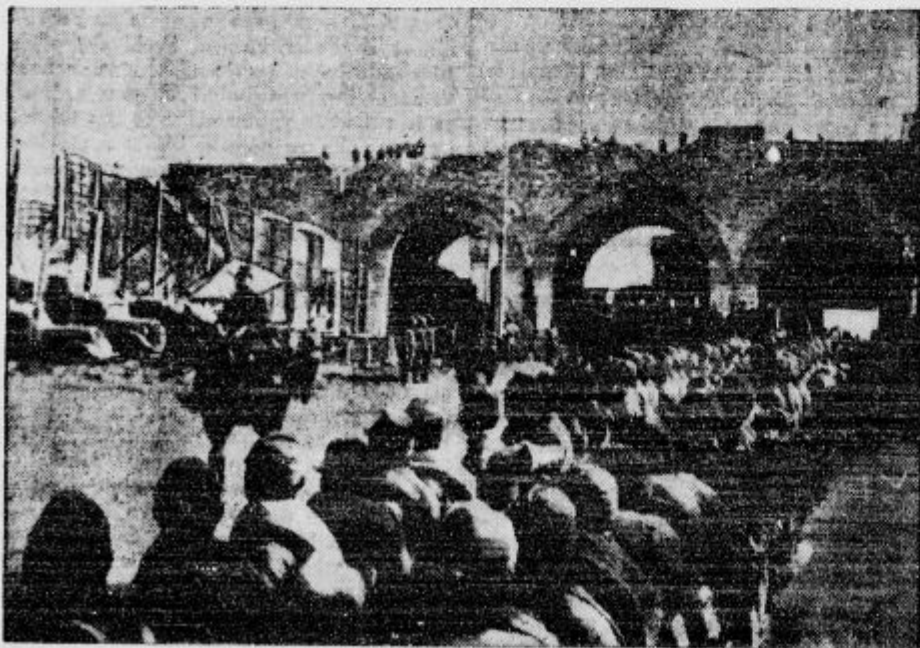
Dr. Stojadinović s soprogo v Berlinu, kjer ga je na kolodvoru sprejel min. predsednik gen. Göring.

in da je kmetska država nemogoča. Proti knjigi dr. Kriškoviča in njegovim trditvam je objavil dr. Maček v novoletni številki »Hrv. dnevnika« daljši članek. Dr. Krišković pa je sedaj odgovoril dr. Mačku v »Obzoru« in v svojem članku vztraja pri svoji trditvi ter zlasti poudarja, da bi pomenila kmetska država diktaturo enega stanu, kar ni v skladu z demokratičnimi načeli. Prepir zaradi kmetske države je vzbudila v hrv. političnih krogih mnogo zanimanja.

d **Mačkoveci se udeležijo volitev v senat.** Hrvatska seljačka stranka se je odločila, da bo za senatorske volitve postavila svoje kandidate. V službenem glasilu stranke v »Seljačkem domcu« je izšlo opozorilo tajnika dr. Mačkove politične pisarne prof. Jelašića, naj se vsi župani takoj pozanimajo, če so vpisani v volivni seznam. Če niso, naj svoj vpis zahtevajo od pristojnega sodišča. Dalje pravi opozorilo, da morajo biti vsi župani na dan volitev v Zagrebu, kjer bodo dobili potrebna navodila. V savski banovini bo volilo okrog 700 ljudi. Od teh je 537 županov, 90 banovinskih svetnikov in 72 poslancev. Glasovanje je javno. Senatorska mesta bodo razdelili po proporeu.

d **»Hrvatski gospodarski svet«** hoče ustanoviti dr. Vlad. Maček. Ustanova bo imela za glavno nalogo izglajevanje sporov med delodajalci in delavci ter nameščenci. Obenem pa naj bi gospodarski svet delavstvo in nameščentstvo še bolj priklenil na Hrvaško seljačko stranko. Prva seja pripravljalnega odbora je bila ono nedeljo pod vodstvom inž. Avgusta Košutića. V kratkem bo ustanovi občni zbor. V svet bodo poslali svoje zastopnike delavci, nameščenci, delodajalci in stranka. Vsi spori med temi stanovi se bodo morali obravnavati vedno najprej v tem svetu.

d **Povest o magnatskih klobasah.** V neki občini na Gorenjskem so bile v decembru občinske volitve. Kakor povsod drugod, se je zgodilo tudi tu: doslej tako nesporna jns-arska »večina« je pogorela in postala manjšina. Vse je mislilo, da je s tem vse opravljeno in da ne bo nobenih posledic. V kraju pa je tudi bogataš in voditelj vsega naprednjakarstva in obenem poveljnik vsega jns-arstva, ki je imel sicer hvalevredno navado, da je vsako leto za božič poslal železničarjem — klobase. Letos pa so minili že vsi prazniki, ki bi za taka darila mogli priti v poštev, toda klobas ni od nikoder, ker so se železničarji spozabili

Japonci so zasedli glavno kitajsko mesto Nanking. — Na sliki vidimo vhod zmagovalcev v mesto.

tako daleč, da niso volili JNS liste. Ti »težko prizadeti uradniki« gotovo niso pomislili na zle posledice, ki bi jo utegnili imeti njih pogumna nepremišljenost in se bodo v bodoče gotovo soglasno izrekli za — kolone. Tako bi bila na strani kolon vedno »večina«.

d Trije, ki imajo skupaj že 236 let. »Ljudska beseda«, ki izhaja v Nišu, objavlja v novoletni številki želje združene opozicije in pravi: »Leta 1938. pričakujemo v ofenzivi demokracijo. Pričakujemo jo v mladostnem zaletu, da izvojimo svobodno pravico človeka v zmagoslavju, ki v tem letu mora biti dokončno v borbi proti fašizmu.« Na te besede, ki se slišijo kakor nekaka bojna napoved, pravi »Samouprava«, da bo združena opozicija bolj težko pričakovala napovedane dobrine »v mladostnem zaletu«, ker imajo samo trije njihovi voditelji skupaj 236 let.

d Kako dolgo še... »Blagovest«, katoliški verski list, ki izhaja v Skoplju, poroča o značilnem dogodku, ki ga je doživel katoliški duhovnik v Tutinu, in ki je živ zgled, kako zločinsko je gonja proti konkordatu zastupljala duše ondotnega ljudstva. Duhovnik je po opravljenih dušnoparastirskih poslih v tem kraju hotel iti naprej v naslednji kraj. Po dolgem iskanju je našel nekega fanta, ki mu je za denar prepustil konja, da bo nosil prtljago. Ko sta tako potovala ob natovorjenem konju in se prijateljsko med seboj pomenkovala, ju sreča nekdo, ki je začel takoj vpiti nad fantom: »Varuj se, da te ta ne krstili Beži, dokler je še čas.« Fant se je ves prestrašil in zmedeno gledal duhovnika, ki se mu prej ni zdel tako hudo nevaren. Komaj se je dal še pogovoriti, da je pustil konja še za nadaljnjo pot. Tako je duše preprostega ljudstva zastupila gonja proti konkordatu. Metropolit Dositej iz Zagreba pa pravi v božični poslanici pravoslavnim vernikom, da to, »kar se je zgodilo po smrti patriarha Varnave in se še dan za dnem dogaja, spada v najsvetlejši strani zgodovine versko moralnega preporoda našega naroda.«

NESREČE

d Slovenskega inženirja je obklical do smrti. Mladi rudarski inženir Adolf Peklar, doma z Jesenic, je bil zaposlen na jugu države v rudniku Belo brdo, last družbe Kopanik. Te dni je bil neki srbski delavec zaradi površnega dela odpuščen iz službe in se je zaradi tega maščeval nad slovenskim inženirjem, ki delavčevega odpusta sploh ni bil kriv. Odpuščen delavec je inženirja Peklarja napadel in ga 18 krat zabodel. Slovenski inženir je v bolnišnici podlegel strašnim poškodbam. Peklarja so prepeljali v Slovenijo in pokopali na Jesenicah.

d Spoštuj Gospodove dnii Ljubljanski poklicni reševalci so bili ono nedeljo poklicani v Sadinjo vas v občini Dobrunje. Tam so delavci napeljavali električni vod. Tla okoli droga so bila globoko zamrznjena in zato so delavci nekoliko razkopali vnožje droga. Na drog je splezal 20 letni delavec Jože Podržaj iz Ponove vasi nad Grosupljem. Ko je bil Podržaj na vrhu, se je drog naenkrat zrušil. Podržaj in drog sta padla na zamrznjena tla. Podržaj si je pri padcu zlomil nogo, se močno poškodoval po obrazu ter dobil notranje poškodbe.

d Vlak je skočil s tira na progi med postajama Senjski rudnik in Čuprija v Srbiji. Iz senjskega rudnika vozi poseben stroj dnevno po večkrat cel vlak premoga. V Senju prevzame vlak drug stroj in ga potegne po-

tem do Čuprije, kjer se naklada na druge vagonne in odpremlja v namembne postaje. Ko je v ponedeljek stroj vlekel deset vagonov, je nenadoma odnehala spojka, ki veže tračnico. Lokomotiva je skočila s tira, vendar jo je debelo kamenje nekoliko zadržalo, da ni stroj padel naravnost v reko, temveč se je le prekucnila in zavalila po nasipu. Pri tem sta strojevodja in kurjač odnesla težke poškodbe, ki jim bosta po vsej verjetnosti tudi podlegla. Ker so zavirali, čim je stroj skočil s tira, vlak hitro zavrl, je lokomotiva potegnila s seboj le še en tovorni vagon. Ta vagon pa je pokopal pod seboj nekega »slepega« potnika, ki se je bil vtihtopil na vagon in se zastopil hotel popeljati v Čuprijo.

d Prižgal je svečico na drevescu in zaspal. Stari, 85 letni poljski čuvaj Vojin Vuletin iz vojvodinske vasi Zabulj je že dolga leta sam bival v neki kolibi. Med ljudi je poredko zahajal. Na dan pravoslavnega božiča so mu vaščani prinesli nekaj daril, sam pa si je postavil božično drevesce in nanj obesil le eno svečko. Po večerji je prižgal svečico na drevescu in zaspal. Ko je svečka doгорela, je plamen oplazil šop slame, ki je bil v bližini. V hipu je oženj zajel tudi slamnato ležišče, na katerem je spal stari in potem celo kolibico. Še preden si je stari mogel kaj pomagati, se mu je vnela tudi obleka, da je revež zgorel kakor kaka plamenica.

d Nenadoma se je znašel pod avtomobilom. Nevarna avtomobilska nesreča se je pripetila med Hočami in Slivnico oni četrtek zvečer. Posestniški sin Stefan Sušec iz Orehove vasi se je vračal na kolesu iz Maribora. Ko je prehitel nekega voznika, se je nenadoma znašel pred tovornim avtomobilom ter se je zaletel vanj z vso silo. Obležal je na cesti s prebito lobanjo nezavesten. Avtomobilist ga je prepeljal v mariborsko bolnišnico. Suščevo stanje je precej nevarno.

d Pri padcu si je razbil lobanjo. V Glavi pri Mariboru so napravili fantje na zaledeneli mlaki vrtljak tako, da so zabili v led kolec, na njega pa položili lesen drog. Na koncu droga so bile privezane sani in če so drog vrteli okrog kolen, so trčale sani v krogu po gladkem ledu. Ta vrtljak je postal usoden za 24-letnega Alojzija Mariniča. Nekaj časa je pogajal vrtljak, potem pa so se hoteli odstraniti z ledu. Ker je bil neokreten, so ga drveče sani udarile pod nogo ter je padel z vso silo vznak na led. Pri padcu si je razbil lobanjo ter je bil na mestu mrtev.

d Nekaj nezgod. V Gorici pri Veliki Pirešici je zgrabila slamoreznica roko 32-letnega hlapca Podgorška Martina in mu zmečkala prste. — Traverza je pritisnila 20-letnega klučavničarskega pomočnika Pungertnika Franca iz Celja in mu zmečkala kazalec in sredinec roke. — V Lindeku pri Frankolovem je pred dnevi padel doma preužitkar Noner Alojzij in si zlomil nogo. — Voz se je prevrnil na 28-letnega drvarja Fijavca Leopolda iz Stranice in mu zlomil roko. — Pušnik Ludvik, 7-letni kočarjev sin iz Vizor pri Novi cerkvi, je pred dnevi padel in si zlomil nogo.

— Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce zaželjeno odprti in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod »Franz-Josefovo« vodo.

Ogl. vez. št. br. 7047/35.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Naročite „SLOVENCA“

da boste deležni ene od 76 nagrad, ki jih razpisuje »Slovenec« za svoje naročnike!

Nagrade bodo razdeljene z žrebanjem pred komisijo naročnikov dne 7. febr. 1938.

Da nagrajenega žrebanja imajo pravico vsi dosedanjí naročniki, ki so na dnevnega »Slovenca« naročeni že najmanj tri mesece in bodo imeli naročnino plačano tudi za mesec, v katerem bo žrebanje.

Nadalje vsi novi naročniki, ki se naroče na dnevnega »Slovenca« najmanj za tri mesece in plačajo vsaj do 29. januarja 1938 trimesečno naročnino.

Nagrade v skupni vrednosti nad 75.000 dinarjev so sledeče:

1. nevestina bala;
2. moška obleka z izvrstno srebrno hro;
3. 5 modernih plugov (sack-ovih);
4. 5 hrzoparilnikov;
5. 5 radijskih super-aparatov;
6. 2 pisalna stroja;
7. 1 komplet kuhinjski pribor;
8. 2 fotoaparatu;
9. 2 stenaki uri;
10. 2 žepni uri;
11. 50 drugih lepih nagrad v vrednosti ca. 15.000 dinarjev.

V kratkem bomo objavili izložbe, v katerih bodo nagrade razstavljene.

Lastništvo »Slovenca«.

NOVI GROBOVI

d Dva se Cerkev in narod zaslužna veterana sta šla v nedeljo, 16. januarja 1938 h Gospodu po večno plačilo. V Št. Vidu pri Vipavi je umrl v 98. letu starosti g. Matej Rebolj, župnik v p., biseromašnik in častni konzistorialni svetnik tržaške škofije. Rodil se je v Kranju, a celih 53 let je bil istrski raji dušni pastir in pravi oče. — V prijazni Prečni pri Novem mestu je ravno na predan svojega godu v 86. letu starosti odšel v blaženo večnost biseromašnik in duhovni svetnik gosp. Anton Smidovnik. Pokojnik je bil rojen v Tunich, služboval je kot kaplan v Črnomlju in Žužemberku, nato je dobil župnijo Prečno, ki jo je vodil blizu 50 let. V prid Cerkev, šole in vsestranskega blagra župljanov sploh, je pokojnik izvršil ogromno delo, za katero naj mu bo dobri Bog obilen plačnik!

d In ti slovenski fantje bodo pokopali me... V Celju je umrla Majdica Knapova. — Na Jesenicah je mirno v Gospodu zaspala Ana Zvezda. — V Št. Vidu nad Ljubljano je preminul strojni podjetnik Anton Kremžar. — V Pobrežju pri Mariboru so pokopali trgovskega potnika Ignacija Inkreta. — V Mali vasi pri Ježici je zapustil solzno dolino posestnik Fr. Podbevšek. — V Teharjih pri Celju so pokopali 82-letno Marijo Dimec. — Pri Sv. Jerneju pri Ločah je odšla h Gospodu po večno plačilo od pok. šola Slovska birmana posestnika Rubin Ana. — Na Muljavi je na veke zatislil oči najstarejši mož šentviške župnije Janez Rus. — V Seničnem, župnija Križe na Gorenjskem

RAZGLED PO SVETU

ITALIJA

s To in ono. Decembrski uradni list goriškega ordinariata prinaša odlog, s katerim so naprošeni vsi gg. duhovniki, da dopisujejo z nadškofijskim uradom v zadevah, ki se tičejo gospodarskih vprašanj, v italijanskem jeziku; ukrep se utemeljuje s tem, da pomeni drugačno dopisovanje izgubo časa in sitnosti. V drugih zadevah je dovoljeno častiti duhovščini dopisovanje v latinščini. — Nam se zdi, da bi se svet ne prekucnil, ako bi v uradu goriške, po večini slovenske škofije, sedel kot poseben gospodarski poročevalec tudi slovenščine zmožen gospod. — Pred dnevi se je vračal iz Tolmina proti domu na Praprotnem 45 letni posestnik Anton Janež. Bil je v Gorici pri invalidni komisiji in bi bil moral drugi dan v Videm. Ko je šel iz Tolmina, mu je na klanca, ki pelje od Tolminke proti Poljabinju, na ledeni cesti zdrsnilo (bil je invalid) in je na izbočenem tlaku tako nesrečno padel, da ga je zaneslo pod cesto, kjer je hudo ranjen obležal in zmrl. — Velika dela za podzemsko električno centralo ob Soči nad Ročinjem so te dni zahtevala že četrto smrtno žrtev. Pri delu za jez v Podselih je pri pogreznju zvona v globoko strugo Soče omahnil s 20 m visoke skale v mrzle valove 24 letni delavec Ciril Kumar iz Zgor. Lokavca (fara Lom) in v hipu izginil v ledeni globini. Truplo so našli šele prihodnje jutro. Nesrečni Ciril se je pred kratkim vrnil iz Abesinije, kjer se je srečno pretolkel skozi vse nevarnosti, doma ga je pa na delu ugrabila smrt žalostni materi. Pokopali so ga v nedeljo, 9. januarja, zjutraj pri Sv. Luciji. Pogreba so se v velikem številu udeležili njegovi sodelavci in tudi vodsovo podjetja, ki je čbupani materi poklonilo 750 lir. — Za častnega kanonika goriškega kapljaja je imenovan upokojeni profesor goriškega semenišča dr. Andrej Pavlica.

s Zaščitnica krščanstva in njegove omike. Mussolini je te dni sprejel odposlanstvo duhovščine — 60 škofov in nadškofov ter okrog 2000 duhovnikov iz vseh krajev Italije. Mussolinija je nagovoril videmski nadškof Nožaro, ki je izrazil veliko veselje nad tem, da je »žitna bitka« tako uspešno končana, a tudi svoje veselje, da Mussolini priznava zasluge, ki jih je pri tem imela katoliška duhovščina. Preteklo leto je namreč Italija pridelala 80 milijonov centov več žita kot prej. Mussolini je med drugim od-

govoril, da je srečen, da lahko sprejme katoliško duhovščino Italije. »Sporazum med cerkvijo in državo bomo z desetletnico proslaviti prihodnje leto. To pomirjenje med državo in Sveto stolico je najodločnejše želen sv. oče. Zato poziva, da naj vsi navzoči v tem trenutku mislijo na svetega očeta. Tistega dne so se odnošaji med državo in cerkvijo postavili na temelje sodelovanja, ki je rodilo, rodi in bo še zmerom rodilo lepše sadove.« Nato se je Mussolini zahvalil duhovščini za njen delež v borbi za gospodarsko osamosvojitve posebno med kmeti. Nato je Mussolini pozval, da naj sodelujejo še v borbi za zdrav razvoj mest, to je, naj čim več zdravih ljudi ostane na kmetih. Prav tako naj sodelujejo v borbi za dvig rojstev in družin. Italija kot katoliška država ima pravico, da bolj kot drugi narodi s svojo silo in svojim narodnim zdravjem postavi branik za zaščito krščanstva in njegove omike.

AVSTRIJA

s V šoli Nemci, doma Slovenci. V neko gorjansko gostilno na Koroškem so prišli v nedeljo po Novem letu trije fantički, preoblečeni v tri kralje. Najprej so se obrnili do gostilničarja: »Kako naj zapojemo, nemško ali slovensko?« Gostilničar jim odvrne z vprašanjem: »Ali ste Nemci?« Fantički: »Ja!« — Gostilničar: »Pa čemu govorite potem slovensko?« — Fantički: »Ja, v šoli smo vsi Nemci!« — Gostilničar: »Torej potem vendarle niste pravi Nemci?« — Dečki: »O, to pa ne!« — Torej v šoli Nemci, doma Slovenci — ti uboga šola in še bolj uboga mladina!

RUMUNIJA

s Salomonska razsodba. Predsednik nove romunske vlade Goga je izrekel te dni naravnost salomonsko razsodbo glede izhajanja judovskih listov, zaradi česar je pri njem posredovalo odposlanstvo judovske stranke. Goga je dejal, da bodo listi lahko izhajali, toda v judovskem, to se pravi hebrejskem jeziku, ne v romunščini, in pa pod pogojem, da se ne bodo mešali v romunske notranje zadeve. Judovske liste bodo torej lahko čitali samo — judje, ker Romuni judovščine itak ne razumejo.

s Niso samo v Romuniji narodne manjšine. Angleški in francoski poslanik v Bukarešti sta

v najbolj ljubeznivem tonu opozorila rumunsko vlado, da so velesile pristale na povečanje Romunije samo pod pogojem, da bo Romunija spoštovala pravico narodnih in verskih manjšin. Angleški poslanik je še posebej dostavil, da se je britanska vlada vedno živo zanimala za usodo manjšin. Kljub vsej svoji zadržanosti moramo tu le pripomniti, da naši manjšini v Avstriji in Italiji tega zanimanja britanske vlade za manjšinska vprašanja doslej nista občutili.

FRANCIJA

s Tudi pod »ljudsko fronto« so padale batine. Pariška policija je zopet izpustila iz zapore nekaj ljudi, ki so jih obdolžili v napol pozabljeni kapucarski zaroti. Vsi izpuščeni bodo policijo tožili zaradi pretepanja in mučenja z gladom. — Pred svojim padcem je »svobodoljubna« vlada »ljudske fronte« prepovedala upazati v Francijo vse španske nacionalistične liste. — Francoski frank je zopet oslabil. Vzrok je v težkem položaju državne blagajne, ki se je morala zopet v večji meri zateči po pomoč k Francoski banki. Glavni vzrok pa je v novi socialni napetosti, ki je nastala, ker vlada »ljudske fronte« nikakor ne more doseči sporazuma med delavci in delodajalci. Gorje Franciji, če ne bo kmalu prenehala z ljubimkanjem s komunisti.

PORTUGALSKA

s Kdor bo začel z revolucijo, bo trčil ob vso armado. Ravnatelj portugalskega radijskega kluba stotnik Botelle Monis je imel govor po radiu in je med drugim dejal: Portugalska vojska bo znala uresničiti vse svoje zakonite težnje, če ostane na čelu vlade in v zunanjem ministrstvu predsednik Salazar. Govornik je dejal, da je smešno zavračati poročilo španske radijske postaje v Barceloni, da so portugalski častniki nezadovoljni z zadnjimi spremembami v armadi in da je pol Lizbone v ognju. Govorec o preosnovi vojske, o čemer je pred kratkim podal predsednik vlade Salazar izjavo, je stotnik Monis dejal: Portugalska vojska se ne upira političnemu položaju, ki ga je sama ustvarila, in tudi ne proti svojim voditeljem, ki si jih je sama izbrala. Deset let zvestobe človeku, ki ga je sama poslala v vlado, bo pač zadostno poročilo. Vsi glasovi, ki se o tem širijo, so izmišljotina. Kdor širi te glasove, naj ve, da nas vodi predvsem misel na domovino. Kdor želi povzročiti revolucijo, bo trčil ob vso armado, odločno braniti svoje voditelje in Salazarja.

RUSIJA

s Hiša grozote in smrti se nahaja v sovjetske Rusiji, in sicer na cesti Lubjanka št. 2 v Moskvi, kjer ima Ogpu ali čeka (ruska tajna policija) svoj glavni stan za človeško klavnico. Obširna hiša zavzema pet nadstropij; v pritličju je prostor za preganjanje političnih nasprotnikov. Od l. 1918 so v tem pritličju ustrelili že okrog 300.000 oseb, ali povprečno 50 na dan. Obsojenca se ustrelj s puško v tilnik, ki mu tako razmežari glavo do nespoznanja.

KITAJSKA

s Apostol Kitajske — žrtev bojev. S Kitajske je prišla vest, da je kot žrtev bojev padel znani katoliški gospodarstvenik Lopahong, predsednik kitajske katoliške akcije in duša vsega katoliškega delovanja na Kitajskem. Zivljenje tega velikega spreobrnjenca, ki je bil

je umrl vrli mož 84-letni Joža Ahačič, bivši župan. Bil je zadnji bratranec dr. Franca Ribnikarja, ustanovitelja srbskega dnevnika »Politika« v Belgradu. Ribnikar se je tudi rodil v Senčnem. — V Mostah v Ljubljani je nenadoma zapustil svet Alojzij Povše, uslužbenec Jugoslovanske tiskarne. — V Zalogu je odšel v blaženo večnost Friderik Leban. — V Vel. Laškem so djali v grob Kristino Jaklič roj. Andolšek. — V Ribnici so pokopali trgovca Ivana Lovšina. — Na Sladki gori pri Šmarju je zapustil ta svet posestnik Rupnik Franc. — V Horjulu je nenadoma umrl mizarski mojster Anton Čepon. — Pri Sv. Frančišku Ksaveriju je odšel po večno plačilo cerkovnik in organist Martin Natlačen. — Na Kalu pri Št. Janžu na Dolenjskem je zapustila solzno dolino Ana Salamun roj. Kramžer. — V Pobrežju pri Mariboru so spremili k večnemu počitku posest-

nika Friderika Fariča. — V Trebnjem je na veke zatisnil oči posestnik in usnjak Josip Zupančič. — V nedeljo 16. januarja je umrl v 98. letu starosti v Št. Vidu pri Vipavi gospod Matej Rebolj, župnik v p., biseromašnik in najstarejši slovenski duhovnik. — V Prečni pri Novem mestu je 16. januarja v Gospodu zaspal v 86. letu starosti biseromašnik in duhovni svetnik gospod Anton Šmidovnik. — V Ljubljani so na veke zatisnili oči: 82-letna Terezija Trampuš, vdova poštnega kontrolorja v p., Ana Tomažin roj. Draško, uradnica Anica Miholič, 82-letna Karolina Damjanovič roj. Podkrajšek, upokojenka Antonija Serjak, Peter Gilly, Josipina Dmota, šef-zdravnik bolnišnice za duševne bolezni dr. Alfred Serko star., Ivana Dolničar roj. Kuhar, trgovski akademik Primož Lušin in posestnik Ludvik Slak. — Gospod, da jim večni mir!

silno bogat človek, je bilo svetniško, tako po misijonskem kakor po dobredelnem njegovem udejstvovanju. Po njegovi zaslugi je Kitajska dobila razne cvetoče katoliške ustanove, katoliško vseučilišče v Šanghaju, nešteto šol in bolnišnic. Lopahong je ne le žrtvoval vse svoje ogromno premoženje, marveč je tudi sam kot katehist oznanjal katoliško vero, krščeval v sili in pridobival ljudi za katolištvo predvsem s svojim zgledom in dobrimi deli. Njegova smrt je na Kitajskem med vsem prebivalstvom brez razlike vere vzbudila silno žalost.

AMERIKA

s Drobliž. V Aggu III. je umrl 59-letni rojak John Colarič iz Trsta. — V Bendu III. je preminul John Nemanič iz Božjakovega v Beli krajini. — V Ely Minn. je odšel v večnost 49-letni Anton Bolha iz Cerkelj na Gorenjskem. — V Clevelandu so umrli: John Perko iz Deje, Alojz Campa iz Sodražice pri Ribnici, 30-letna Mici Grbec in 27-letna Ana Primožič roj. Plut. — V Milwaukee so pokopali 51-letnega Franca Pavloviča. — Sheboyganu so djali v grob 43-letno Ano Babošek iz Prečne pri Novem mestu. — V Milwaukee je odšel po večno plačilo Frank Veranič iz Stražoncev na Dravskem polju. — V Braddocku Pa. je podlegel poškodbam, ki jih je dobil v premogovniku 56-letni Alojz Kraus iz Ponikve pri Vel. Laščah. — V Hudson Wyo. je odšel v večnost Frank Rolih iz Gor. Zemonja pri Ilir. Bistrici. — V Barbertonu O. je zapustila solzno dolino 53-letna Alojzija Markovič roj. Štrukelj iz Kota pri Igu pri Ljubljani. — V Pittsburgu je odšel v večnost 42-letni John Ban iz Materije na Primorskem. — V Chisholmu Minn. je zapel mrtvaški zvon 67-letnemu rojaku Andreju Modriču. — V La Salle Ill. so se delavske razmere poslabšale in je dobilo mnogo slovenskih delavcev nezaželjene počitnice za zimo.

V Pittsburgu Pa. je preminula 70-letna Marija Lokar. — V San Diego Cal. je umrl 53-letni Jakob Dolenc — Hočevan iz Žužemberka na Dolenjskem. — V Milwaukee so djali v grob mesarja Matija Stukelna nekje iz Bele krajine, 57-letno Antonijo Čertvežnik iz Gornjega grada v Savinjski dolini in 75-letnega Ignacija Teršinarja iz Škocijana na Dolenjskem. — V Calumetu Mich. je umrla 56-letna Marija Plavec iz Doblišč pri Črnomlju. — V Clevelandu sta odšla v večnost: 50-letni Jožef Sluga iz Novega grada in Anton Višič iz župnije Košana na Krasu. — V Kansas City je umrl 79-letni Jakob Ferlič od Trate pri Ljublj. — V Milwaukee se je pojavila nalezljiva pljučnica. Zdravniki uporabljajo proti tej bolezni precej drago cepilo iz volovske krvi. — V Clevelandu so umrli: Anton Darovec iz Sp. Straže pri Novem mestu, Jožef Pezdirc, 42-letni Frank Novak iz Artič pri Brežicah, 56-letni Peter Bizjak iz Vižmarjev, Frank Penko iz Trnja pri St. Petru na Notranjskem, 63-letna Marija Tomšič r. Kastelic iz Zverče vasi, fara Hinje in Rudolf Bukovec iz Kota pri Semiču. Na fari Sv. Mihaela blizu Minneapolisa Minn. je odšel po večno plačilo tamošnji župnik Anton Mikš, doma tam od Vrhnike. — V Toledo O. je nedavno neki slaboumnež vzel svojega 7 mesecev starega sinčka iz zibel, ga položil na mizo ter mu odžagal glavo. — Povprečni Amerikanec porabi na leto več kot eno tisoč različnih jestvin. To se razdeli na 62 funtov govedine, 12 funtov kave, 102 funta sladkorja, 177 funtov pšenične moke, 17 funtov sirovega masla, 167 funtov svežega sadja, 18 ducatov jaje, 180 funtov krompirja in 918 funtov mleka.

DROBTINE

Tri metre snega so imeli te dni v romunskem pristaniškem mestu Konstanci. Dansko kraljico so operirali na slepiču.

Novo judovske gimnazije so odprli v Užhorodu v češkoslovaški Podkarpatski Rusiji.

250 m pod morje so se spustili potapljači italijanske ladje »Titanoc«. Doslej je bil svetovni rekord 150 m!

20.000 delavskih otrok je obdarevala nacionalistična vlada v španski Sevilji.

Krščanske zveze nemških železničarjev je razpustil nemški notranji minister.

Na novo bo prisegla zvestobo kralju Farauku egiptovska vojska. Vzrok: zadnji politični pretresi.

Pokroviteljstvo nad nemškimi kulturnimi organizacijami v ČSR je prevzel državni predsednik dr. Beneš.

2200 ljudi so pobrale v enem tednu v kitajskem Šangaju kužne bolezni in mraz.

16 in pol milijona brezposelnih imajo sedaj ameriške Združene države.

Vse judovske igralke in igralce bodo odpustili iz romunskih gledališč.

21 pravoslavni škofov so zaprli od konca novembra dalje v Rusiji. Pri nas pa važni pravoslavci obožujejo — »sračja gnezda«.

30.000 italijanskih kmetijskih delavcev odpušča spomladi na delo v Nemčijo.

100.000 drahem za atenske siromake je daroval naš knez namestnik Pavle.

2500 otrok, ki so jih pred padcem Bilbaoa poslali v Rusijo in Mehiko, išče španska nacionalistična vlada.

82 novih ladij imajo v delu italijanske ladjedelnice.

40.000 sovjetskih vojakov je prodrlo v Zunanjo Mongolijo. Zakaj, ne pišejo.

Glede poljske manjšine na Češkoslovaškem je izjavil poljski zun. minister, da je njen položaj slab, ker Čehi drugače delajo kakor govore.

Portugalska policija je odkrila v prestolni Lizboni komunistično centralo.

RAZNO

L. Ganghofer:

60

Martinj kloster

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Binž. Poznič

Trajalo je dolgo, da je Ebervain vstal. Pri vratih je stopil Zigenot pred njega in spregovoril: »Preden napraviš prvi korak v moj ograd, poravnajva med seboj račune. Ko sem odhajal zadnjič od tebe, sem menil, da se bom mogel vrniti s sto drugimi, ki bodo šli za menoj. Te svoje obljube ne morem izpolniti — ne sprašuj, zakaj! Toda mene vzemi vsega, mene in moje ljudi! In kjer je človek, mora biti tudi hiša! Zigenot je potegnil nož iz pasu, odcepil s podboja ogradih vrat fverek in ga dal Ebervainu v roko. »Zato vzemi moje hišo, in podložna naj ti bo z vsemi pravicami! Ravnaj z njo po svoji volji, pusti užitek meni, ali ga daj komu drugemu... Ti si gospodar!«

»Kar ponujš, bodi božja last!« je odgovoril Ebervain s trepetajočim glasom. »Ti pa gospodari v svoji hiši kot svobodnjak, in dnevi sreče in miru naj ti cveto pod njeno streho!«

»Sreče, gospod?« Težko so se dvignile ribičeve prsi. »Ako bi le mir imel, bi bil zadovoljen!«

»Zigenot, kaj te teži? Govori!«

Tedaj se je odzvalo ko krlik, ki ga iztisne najgibljiva bolečina: »Ogenj žge v meni, pri živem telesu mi izgora arce! Kjer bi moral sovražiti...!« Zigenot je umolknil in si pritiskal pesti na prsi, njegove razpaljene oči so pogledale čez jezero in se dvignile ob falkenštajnski steni navzgor.

Ebervain je ujel ta pogled. »Zigenot!« je jeknil in burno objel ribiča.

V Vacemanovem gradu so zavijali psi, ko jim je nesel hlapec hrano. Čvilež in trušč, ki so ga gnali, je prebudil gospoda Vaceja iz spanja in pljanosti. Bebljajoč je zabuljil po sobi in se prijel nato z obema rokama za pas; ko je otipal ključ, ki je visel na usnjenem jermenu, se je hripavo zasmejal, omahnil nazaj na blazine in zaprl oči. —

Jutro je raslo. V dolini Ahe so vstajali težki hlapi iz vseh močvirij in se ko pošasti plazili skozi gozd po pobočjih. Strah in skrb sta prevzela brate v Martinji samotnici, ko se Ebervain tudi zdaj ni vrnil domov. Zato sta se odpravila Valdram in Svajker na pot, da bi ga poiskala. Vampo je ostal doma za čuvarja.

»Obiskat je šel brata v Melinji log, tam hočem vprašati po njem, je dejal Valdram in se napolnil proti Strubi.

»Biti je moral pri bolnem otroku, tja grem za njim!« je menil Svajker in zavil po pobočju Gela navzgor. Ko je prispel na vrh in od gozdnega roba zagledal Grajvalderjev ograd, mu je začelo tako točiti srce, da so mu žile na vratu nabreklile ko klobase. Rekel si je, da prihaja to od hitre hoje. Kako tudi ne, saj mu ne dá skoraj dihati — in potem je začel še teči: tako zelo se mu je mudilo, da bi kaj čul o svojem gospodu. S pestjo in kljukačo je udaril po zaprtih vratih. »Odprite v božjem imenu!« Slišal je šepetajoče glasove na dvorišču, nato tihe korake; vendar nihče ni prišel, da bi odprl vrata.

Svajker je trkal in klical, toda za plotom je bilo vse tiho. Bled in rdeč je z obema rokama bobnal po podnicah in vpil, da se je odhajalo v gozdu naokrog: »Odprite! Ljudje, odprite vendar!« Ko je zopet enkrat pridržano sapa prisluhnil, mu je bilo, kakor bi mu od hiše

PO DOMOVINI

Sirotišnica v Šmihelu pri Novem mestu

V Šmihelu pri Novem mestu je znano dečiško vzgajališče, ki ga vodijo uboge sestre de Notre Dame. Mnogo rodov slovenske ženske mladine je od tu prišlo dobro vzgojenih v našo deželo. Ob jubileju samostana v Šmihelu so se oddolile živše gospe, ki so danes razkropile po vsej deželi v vseh mogočih položajih in položicah, da začno akcijo za zgraditev prepotrebne sirotišnice za vse Dolenjsko, ki jo nameravajo sezidati pri samostanu v Šmihelu. Sirotišnica se bo imenovala »Dom kraljice Marije«. Visoka pokroviteljica se osebno zasluga za to dobro delo in je tudi sama Šmihel že osebno obiskala in se oddolžila z lepim darom. Poseben odbor, ki ga sestavljajo ugledne slovenske gospe in gospodične nabira že par let prispevke, da bi se lepa zamisel mogla čim prej uresničiti. Zal je pri tej stvari tako, kakor vedno, kadar gre za to, da s skupnimi žrtvami zgradimo kaj dobrega. Marnička posojila je bila poslana zamen, marsikdo izmed oseb, ki imajo, se ni zavedal dolžnosti, da bi od svojega obilja oddolžili nekaj najpotrebnejšim. Na drugi strani pa prahajo darovi od tam, od koder bi jih človek najmanj pričakoval.

Odborke so nam poslale dopis, iz katerega povzamemo nekaj misli.

»Prejete smo darček 20 din. A to ni bil dar uboge vdove. Bil je to več, ki s žrtvami povezan dar, uboge, več let na posteljo privezane bolnice. Ze več let ne uživa zraka v mili daravi, že več let je odvdena od dobrote usmiljenih src. Nima očeta, ne matere, nima ljubečega srca. In ta trikratna sirota si je od svojih ušes pritrkala, kar ji je darovala krščanska ljubezen. Jajčka, nje edina hrana, ki jo mora uživati, ki so ji prinesle dobre sosedice, je prodala in rekla: Šmihelska sirota sem bila, tudi jaz moram dati svoj delež za sirotišnico. In dala ga je. Prav gotovo bo njeno plačilo veliko, ker dala je vse, dala to, kar ona neobhodno potrebuje. Kar je dala uboga bolnica, ki se na postelji ne more ganiti, to še več morete storiti vi, ki vam je gotovo potisnjen v roko boljši kosček kruha ko njej. Ne odlašajte! Kdor hitro da,

dvakrat da. In le na ta način bo mogoče poslati sirotam dom, kakor ga vidite na sliki.

Tudi one, ki smo jim poslale jubilejne knjižice, prosimo, da poravnajo vsaj znesek za knjigo. Nadalje prosimo za vse one, ki so prejeli naše položnice za najhen dar.

V decembru smo prejeli siveče darove: din 2500 je poklonila Nj. Vel. kraljica Marija kot dar za božične praznike; neimenovani dobrotnik din 2500, din 315,50 je nabrala za knjižice in z nabitralno polo gđ. Brigita Obolnar, Velika Loka, 20 din pa je darovala velična bolnica, za knjige pa smo prejeli 42 din.

Vsem blagim dobrotnikom v imenu dolenjskih sirot: Bog plačaj!

Odbor za zgradbo dolenjske sirotišnice »Dom kraljice Marije« želi vsem svojim članom, dobrotnikom, prijateljem ter vsem onim, ki naše delo z ljubeznijo dobrohotno spremljajo: Srečno in milosti polno novo leto 1938.

Plenitno delo odbora za postavitve doma dolenjskim sirotam je vse hvale vredno. Podpiramo njihovo požrtvovalnost vsaj z majhnimi prispevki. Vsek dar je dobrodošel. Tudi naš htel prosil svoje naročnike, naj po skromnih močeh prispevajo, da se bo lepa zamisel čim prej uresničila in da bodo dolenjske sirote dobile dom, ki so ga tako zelo potrebne.

Iz raznih krajev

Slovenec v Zagrebu. V novem letu dela Slomškovo prosvetno društvo z enakim uspehom in enako ljubeznijo kot doslej. Od našega zadnjega poročila je bilo v društvu že celih pet prosvetnih večerov, kjer smo razpravljali o sledečih vprašanjih: 1. O esperantu, 2. Božič v slovenski narodni pesmi, 3. Kamniške planine, 4. Karavanka, 5. Julijake planine s Triglavom. — V nedeljo, 16. t. m. smo se pošteno nasmejali ob Lipahovi komediji »Glavni dobrotek«, ki so jo uprizorili Slomškovi igralci. — Dne 8. januarja smo pokopali na Mirogoju Roka Antončiča. Naj počiva v miru!

Sv. Frančišek Ka. Po daljši in mučeni bolezni je zatisnil 13. t. m. za vedno svoje trudne oči

50 letni cerkovnik in organizator romarske župne cerkve Sv. Frančiška, g. Natlačen Martin. Bil je tihega in mirnega značaja, vedno uslužen do vsakogar. Svojo službo je vršil do zadnjega. Da je bil med ljudstvom priljubljen, je pričal tudi njegov pogreb, katerega se je udeležila velika množica. Ob grobu se je od njega poslovil domači g. župnik, mešan in moški zbor pa sta zapela tri nagrobnice. — Naj počiva v miru! Težko prizadeti družini naše iskreno sožalje!

Prežganje pri Litiji. Po ostrem mrazu je postalo topleje. Vendar imamo še toliko snega, da je zlasti šolska mladina na poti v šolo stalno na »dileci«. — Precej prahu so napravili pri nas poskusi za ukinitve občine Trebeljevo, ki naj se ukine in priključi občini Dobrunje, češ da bodo tam manjši davki in je sploh bolj fletno kot pri nas. Vse to so si izmislili ljudje, ki jih ima ljudstvo še v presvečem spominu. Ta boj, ki je v resnici naperjen proti g. županu Galetu, ne bo uspel. — Za brezplačno prežganje »Domoljubca« v letu 1938 je bila izkrebana številka g. župana Galeta, za kar mu s upravo vred čestitamo. Vse one, ki se še niso priključili armadi naročnikov »Domoljubca«, vabimo v naš krog. Vsi v boj za katoliško časopisje.

Svečenj. Vse kaže, da je bila zadnja notica v »Domoljubcu« pisana zgolj iz škodoželjnosti do cestarja. Cesta iz Sovodnja do Treblje je preozna, in steer tako široko, da se vozniki poljubno izogibajo in ni niti potrebno, da bi cestar oddajal izogibalščice, ker drugega prometa na cesti sploh ni, kakor samo vozniki z losom. Cesta je preozna 4 m široko. Cestar sam je jako marljiv; saj smo videli že več let, da je bila cesta iz Sovodnja do Treblje najtoplejša in vemo tudi, da je ta cestar vsek dan pri svojem delu.

Mirna peč. Lansketo leto je bila rojenih 98 otrok (48 dečkov in 48 deklic), umrlo jih je 57, na oklih je bilo 36 parov, doma poročenih 21 parov. — Letina je bila izredno slaba. Kruškega žita je malo, še manj krompirja, ki je glavna hrana na deželi, pa še ta močno gnilje. Vrh tega pa je še tola ponekod uničila poljske prideleke in vinograde. Zato gleda kmet s strahom, kako se bo preživel do novine. — Revežev in brezposelnih imamo v občini več ko preveč, poleg tega priljubljeni še tuji brezposelni, ki prosijo za in celo izsiljujejo podporo od družin, ki trpe same pomanjkanje. Nekaj je upanja, da bodo domačini prišli do dela spomladi, ko se bo na banovinski cesti

sem udaril na uho pritenjak. To ni mogel biti kmet, tudi ne kmetica. Mrzlo ko led mu je spreletel strah vse ude. »Zgoditi se je morala nesreča!« je zajecjal in pred očmi mu je vstala podoba: Vacemanovi sinovi so vdrli v ograd, pobili gospodarja in gospodinjico ali ju zvezali, zadržali okoli rok ranjenega dekleta vrvi in ... vendar dalje ni mislil. »Hincula!« je zavpil, vrgeč ključačo stran, prekrizal roke na prsih in se z gnotasto ramo zagnal ko oven v vrata. Podnice so zahreščale, zapah je odletel in brat Švajker je imel prosto pot. Na tleh je pograbil kol in zdrvel proti hiši. Pri vratih mu je prišla nasproti kmetica, blede, s prestrašenimi očmi; klenila je skoraj na tla, ko je ugledala Švajkerja, ki je vihtel kol in kričal: »Kje so sinovi? Kje so?«

»Sinovi? Kakšni sinovi?« je zajecjala. »Enega samega imata in ta je na planini!«

Švajker je spustil kol iz rok in se je prijel z obema rokama za glavo, v kateri se mu je vrtelo, kakor bi bile njegove misli kupček listja, ki ga je zajel veter. Izza hleva je prilezel Grajvalder. »To je pa že od sila!« je gozel. »Kar luknjo ti napravi v plot! Takšen divjak!« Odšel je k vratom, se praskal za ušesi in si ogledoval škodo.

»Zakaj mi nista odprla? Saj sem vendar klical!« je spregovoril Švajker.

»Klical, klical!« Zenska je zardela čez ušesa in poskilila proti svojemu možu. »Slišati moraš, preden hočeš odpreti! Kaj bi pa rad?«

Zdaj je bil Švajker na vrsti, da je mislil; in molčal je dolgo, preden je odgovoril: »Svojega gospoda sem prišel iskat. Ali je bil tukaj?«

»No, nič nisem videla, nič slišala.«

»Pa je moral vendarle biti tukaj! Saj sem ga videl, kako je šel po brdinah navzdol. Kje naj bi steer bil, če ne pri tvojem otroku?«

V zadregi kmetica ni vedela, kaj bi rekla; zato je venomer gonila samo svojo: »Ne, nič nisem videla, nič nisem slišala!«

Švajker je zmejal z glavo in se vrnil proti ogradnim vratom. Težko dihač je zopet obstal in vprašal: »Kako ji pa gre?«

»Dobro!« je kmetica naglo odgovorila. »Kar brez skrbi bodi! Pa pojdi! Bo kmalu zopet lahko pasla.«

»Bodi zahvaljen ljubi Bog!« Globok vzdih, in Švajker je odšel proti vratom; pa se je zopet obrnil. »Povej ji, da jo pozdravljam! Prav zares, povej ji!«

Hotel je iti, kar se je oglašil iz izbe trepetajoč klic: »Bogosluzec!«

V enem skoku je bil Švajker pri durih, jecljajoč mu je hotela kmetica zastaviti pot; toda njega, ki ga niso zadržala ogradna vrata, njemu tudi ženske roke niso bile kos. V polmetni izbi se mu je s posteljo zasvetil nasproti pastirski obraz in bela obveza. »Otrok! Otroki!« Več ni upravljal iz sebe.

Brez besede je izegnila Hincula roke po njem. Ko je obrirajoč se stopil bliže, je opazil njene objokane oči in sledove solz na snujšanih licih. »Kajne, pa sem le prav slišal!« je zajecjal. »Kaj se je zgodilo, otrok? Povej vendar, povej, zakaj si jokala?«

»Ker ...« Tedaj je Hincula zapazila, da ji daje za manjbovina hrbtom mali znamenja. Povesila je oči in zašepetala: »Ker me boli.« Prestrašen jo je prijel za roke, sedel na rob ležišča in zaskrbljeno uprl oči v njen blede obraz. Kazalo je, da deklet razume govorico njegovih po-

zdrav človek najbolj zmožen za delo in da se najmanj utruji, če je petkrat ali celo šestkrat na dan. Merila sta mlačno moč 218 oseb vsako dnevno uro in sta sledeče ugotovila: Pred zajtrkom je zmoglost za delo najmanjša, po vsakem obedu se poveča in končno polagoma pada. Z nasvetom, naj jemo pet-ali šestkrat na dan, pa razklovala nikakor nočeta reči, naj jemo več kot doleži, temveč nam svetujejo, naj dodajamo količino hrane drugega razdelitve.

Napetna svesa (na telefonu): »Halo!« — »Tu go-pa Skrnčević. Pošljite mi takoj tri zvezke!« — »Zal, nimamo go-pa!« — »Potem mi pošljite pol kilograma prekašene avinje!« — »Zal, tudi a to vam ne moremo postre-žiti.« — »Pa vsaj nekaj boljše govedine!« — »Oprostite, nič podobnega nimamo.« — »Ali kakšna mesarija je potem to?« — »Oprostite, tu je pogrebni zavod.«

Pokopališče slovenov so odkrili v bližini zamorske vasice Umbahal v Belgiskem Kongu, kjer je ležalo na slotine slovonih okostij in dragocenih slovonih čekanov. S tem je

pri Ivanji vasi znani klanec preložil. — Prav tako težko je pričakujemo napeljavo prepotrebne električne luči. Treba samo malo dobre volje, sloge in poštovanosti in poguma; če bodo vse okoliške občine sprejele oziroma so je sprejele napeljavo elektrike, ali naj bo naša občina najbolj nazadnjaška, če to napravo odkloni?

Ziri. Novoletna Matletika iz žirovske župnije izkazuje nekoliko nazadovanja v številu rojenih kakor tudi v številu umrlih župljanov. Kot posebnost pa navajamo — v dokaz, da je naš kraj v zdravstvenem oziru kar ugoden, starost zadnjih treh mrtičev. 14. decembra je umrla Oblak Marija iz Dobračev, p. d. Jerebčevka. Izpolnila je že lanjsko leto 90 let. — Na novega leta dan je zatisnil trudne oči Jakob Kavčič p. d. Spicar, nekdanji dolgoletni župan, ugleden gostilničar in posestnik v Zireb. Tudi njemu je manjkalo le nekaj mesecev do 90. let. — 11. januarja pa je stopila pred večjo gospodarja najstarejša v župniji, Marija Gantar. Sredi februarja bi bila izpolnila 93 let. Vse življenje je bila dekla pri različnih posestnikih domače župnije. Sedaj je dostojila. Zanimivo je, da je bila glede svoje starosti v zmoti za celih 20 let. Vedno je na vprašanje, koliko je stara, odgovorila: Nekaj čez 70 let. Rojstna knjiga pa je eadaj ob njeni smrti izkazala njenih 93 let. — Bog daj vsem večni mir!

Horjul. Gospod je nepričakovano poklical dva naša farana, da prejmeta zaslužen plačilo. Prvi je Cepen Anton, pos. Ljubogonja 14, star dobrih 60 let. Pokojni je bil vedno zvest katoliškim ideam. Bil je skrben gospodar in oče štirih sinov, izmed katerih je eden duhovnik. V hišo rajnega so imeli vedno dostop katoliški časopisi, med katerimi je bil dolgo vrsto let tudi »Domoljub«. — Druga je Buč Marjeta iz Horjula 16. Bila je dobra krščanska mati, ki pa je morala zapustiti v dolini solz poleg žalujočih tudi komaj teden starega sinčka. — Rajnina bodi zenlja lahka in Bog dober plačnik. Žalujočim naše globoko sožalje!

Zagorje ob Savi. Z vodo so se preskrbeli podjetni Zavinjanti. Zajeli so nov studene, povečali rezervar in mesto starih položili nove cevi. Znesek za cevi — okrog 3500 din — je prispevala občina, za kar se najlepše zahvaljujejo. Potreben bi bil še večji bazen sredi vasi, ki bi prišel prav v primeru katerega požara. — Brezplačnega »Domoljuba« za vse leto je prisodil žreb tudi nekaterim naročnikom našega okoliša: Forte Marija iz Zagorja, Flori Ivan iz Držine in Knez Jože iz Potočke vasi

so srečni izžrebanci. Ostali pa upamo, da nas bo žreb osrečil prihodnje leto. — Kdor ima opravke na davčni upravi v Litiji, naj si, da ne bo nepotrebne jeze, zapomni uradne ure: vsak delavnik od 8 do 12 in od 14 do 17, blagajna od 8 do 12. V sobotah od 8 do pol 1, blagajna od 8 do 12. — Vse informacije glede našega časopisa, kakor tudi glede pravnih, kmečkih in zdravniških vprašanj itd. brezplačno posreduje z upravo listov naš zastopnik vsako nedeljo čez zimo v knjižnici v združenem domu od 9 do 10. Pridno izrabite to priliko v vseh zadevah, da ne boste kje škode trpeli. — V nedeljo smo imeli v Zadr. domu lepo uspeši sestanek kmečke zveze. Govoril je številnim kmetom priljubljeni govornik, predsednik kmečke zveze Brodar.

načela. Bog mu ohrani zdravje še mnoga leta! Prijatelji.

Raka pri Krškem. Po večletni bolezni je končala svoj življenjski tek 64letna Neža Vrček iz Rake. Ker je bila članica tuk. dekl. Mar. družbe od njene ustanovitve, so jo na zadnji poti spremljale tovarišice iz družbe ter ji v slovo zapele nagrobnice. — Na Ječniku je umrla priletna vdova Marija Gorenc. Večna luč! — Vremenoslavci, ki so napovedovali letos zimo, podobno oni leta 1929, so se pošteno urezali. Jim to prav privoščimo.

Poljane nad Škofjo Loko. Umri je daleč okoli znani Janez Cadež, stari Kumar z Loga. Bil je star 85 let, a do zadnjega je bil trden in čil. Še do nedavnega se je ponašal ob velikih praznikih z narodno nošo. Kad je vasa val pripravedoval novice. Umri je pri hčeri pri Sv. Lenartu. — Zvedeli smo, da bo dobila naša občina v kratkem pol vagona koruze za po toč: oškodovane. Ob tej pri-

liki se spominjamo, kako so delili podporo l. 1933, ko je po nekaterih vaseh pobila toča. Takrat se ni vprašalo: »Koliko škode imaš?«, ampak: »Koga si volil?« Upamo, da bodo naši možje pri delitvi koruze bolj pravični. Ta podpora je bila zelo potrebna, ker so nekateri deli občine bili lani celo dvakrat prizadeti po toči.

naročen skoro od njegovega začetka. V »Domoljubu« je črpal navodila, da je lahko uredil svoje lepo posvetstvo, s katerim je imel toliko veselja. Bog bodi rajnemu bogat plačnik, preostalom pa tolažnik!

Peračica pri Brezjah. Te dni praznuje 80 letnico Langusova mama p. d. Zadnekova. Kljub visoki starosti pa jo še kar dobro maha sem in tja. Letos poleti je še vedno den žela. Iz ekromnih, revnih, da celo stradalajočih razmer je zrasla, ob močniku in krompirju je rinita naprej in vendar si je ohranila zdravje in dobro voljo. Veliko družino je imela — 12 otrok — pa je vse prav dobro preskrbela kljub hudim težavam. Tri hčerke so redovnice, starejši sin je v službi na magistratu v Ljubljani in je znan organizator, najmlajši je gospodar na domu in ena hčerka je skoraj po vsej Sloveniji znana Polona, ki skrbi za cerkev pri naši Materi na Brezjah. Poleg svojih

davna zgodba o slonih spel potrjena: a si namreč sloni pred svojim koncem poščejo posebne kraje, kjer poginejo. Vendar znanost ne verjame tem zgodbam in pravi, da je kaka čreda slonov začela močvirje, kjer se je pogreznila in zadušila. In v dotičnem kraju pri Umbahaliu je bilo nekoč zares barje.

Dežela molčečo smrti. Škof nemške protestantske cerkve v Rusiji Malmgren, ki se je pred nekaj meseci vrnil iz Rusije, je poročal o trpljenju protestantskih kristjanov v sovj. Rusiji. Od 200 nemških župnikov, ki so upravljali po boljševiški revoluciji svojo službo, sta ostala le še 2 živa. Od 57 mladih duhovnikov, ki jih je škof Malmgren našel, sta tudi le še dva med živimi. »Sovjetska Rusija«, je škof sklenil svoje poročilo, »je postala dežela brez Boga, je dežela molčečo smrti.«

Obžaluje. Oče: »Tineček, kako moreš strčku reči tepec? Pojdi k njemu in mu reci, da obžaluje.« — Tineček strčku: »Oprosti, stric, obžalujem, da si tepec.«

CITAJ »DOMOLJUBA«!

gledov. »Saj mi je že zopet majčkeno bolje,« je zasepetala s plahim nasmehom in legla nazaj na seneno posteljo. »Le mojhi rok ne izpusti!« Brat Svajker je držal trdno. Toda čez čas se ga je polastil neki nemir in venomer je začel obračati oči proti durim. »Za čem se oziraš tako brez konca?« je vprašala.

Nič se mu ni mudilo z odgovorom. »Mislim, da bom moral oditi.« Prestrašena se je vzpela in njeni drhteči prsti so se oklenili njegovih rok. »Vidiš, otrok, je po-tožil, »saj moram iskati svojega gospoda!«

Povesila je glavico. Zakaj je moral oditi, ji ni bilo mar — slišala je samo, da ne more ostati, in je vzdihnila: »Tako dobro mi stori, če me držiš za roko. Kar zdravje mi vrača — zdaj bom morala pač zopet ležati in trpeti!«

Pri izbegani razdvojenosti, ki so jo zbudile te besede v bratu Svajkerju, še pomislil ni, zakaj naj bi pritisk njegovih rok bil tako čudežno zdravilen. Kaj naj stori? Ali sme oditi? Ali naj ostane? V vrtincu teh vprašanj se je ko razsvetljen spomnil, da mu je Eberjavu nekoč dejal: »Kadar najdeš človeka v sili in bolečinah, ne misli nase, ne na svoje brate in ne na samostan! Sila ne pozna nobene zapovedi, razen ene same: da se usmiliš. In njegovo srce je bilo vendar tako zvrhano polno »usmiljenja«, da ga je hotelo skoraj raznesti. »Da, dete, da, v sili si in bolečinah, zato moram ostati! Tako je zapovedal on sam!«

Pastirski obraz je razžaril smehljaj, tako jasen ko svetlo sonce. Zunaj pa ni sijal noben žarek. Sivo so viseli gosti oblaki nad dolino in pokrivali vse gorske vrhove. Zrak je bil brez sape in mežav somrak je zabilisal barve. Vse življenje na zemlji je tonilo v topo brezupno občutje. Gluh je ležal orumeneli listnati gozd

in zdelo se je, kakor da stoji sleherni napol osuti grm in sleherni prezebajoče drevo v strahu in bojazni pred sovražnikom, ki prihaja vedno bliže; poznali so ga: z neslišnim korakom je prihajal v oblakih in vlekel za seboj beli snežni plašč.

Oblaki so se zbirali, temni in vedno bolj temni. Iz vseh gorskih zasek so vstajali, polzeli po pobočjih in se grmadili nad dolino, kakor bi bilo v zraku sklicano večje, ki bo sklepalo, kaj naj prinese bodoči čas.

Temno zamodrela se je valila sama zase kopa oblakov med Mrtolovcem in Kamenjakom nad dolino Melinjeva loga.

Plazovi megle so posneli vzpeti gorski gozd, skozi katerega se je spuščal stari Runot s planin. Odpravil se je bil tja gor po sinova, da bi z njuno pomočjo postavil zopet svojo hišo, ki mu jo je porušil potres. Ko je dospel v dolino in šel mimo cerkvice, je osiveli par sedel na kamniti klopi pod lipo; okoli drevesa je bila zemlja rumena od osutega listja. Kmet je privzdignil usnieno čepico za pozdrav in pokazal na nebo. »Poglej jih, ti nam prinašajo belo zimo v svojih sivih kožuhih.«

»Da, da,« je priklimal Hiltišalk, »podvizaj se, da spraviš hišico pod streho, preden ti ograd zamete sneg.«

»Mislim, da se bo naredilo. Saj ponujajo vsi sosede roke za pomoč.«

»Prav tako, prav, le vedno trdno drug z drugim. S takšno zvezo je božji blagoslov. Pojdi, le pojdi in ne zamujaj nobene urice.«

Kmet je pozdravil in se napotil dalje.

»Dober in pošten mož toč, je priklimal starček. »Bog se je očitno izpričal na njem in mi bo varoval novo hišo.«

(Dalje)

12 otrok je Langusova mati vzredila in vzgojila še 13 tujih otrok, ki so bili zapuščeni brez očeta ali matere ali jih je vojna vihra zapodila od doma. S svojo radodarnostjo je bila znana daleč naokrog, saj ni nikoli pekla, da ne bi posebej naredila nekaj hlebočkov za reveže. Sama pobotna in globoko verná, je tudi druge tako vzgajala in žela čudovite uspehe. To je slovenska mati v vseh preproštnih in veličini, prava slovenska mati! Langusovi mami tudi mi želimo k njeni visoki obitelji vse dobro in ji kličemo: Bog Vrh živi še mnoga leta!

Sr. Gregor. Stare vrhove lomi in odnaša vihar časa. Lansko leto smo imeli 10 mrlčev, med temi tri nad osemdeset let in tri nad sedemdeset, izpod 25 let pa nobenega. V novem letu je padel najstarejši vrh na drevesu naše fare, leta 1844 rojeni Jernej Petrič s Skrlivice. Dne 15. jan. mu je sledila 74letna Marija Adamič z Grabna, vdova po bičem županu in neutrudljivem ključarju farne cerkve in jubilejnim naročniku »Domoljuba«. Naj počivajo v miru! — Najstarejša v fari je sedaj 90letna Marijana Žužek od Marolčev, ki pa biva zdaj pri svojem sinu, dekanu v Glini na Hrvaškem. Pri nas doma na Brinovcih so pa starostni vojvoda »Jožek oter, Janez Levstek, rojeni 1851. Bog živi krepi rod! — »Domoljuba prihaja k nam 82 izvodov. Še ni dovolj! Priti mora v vsako hišo! Ne pozabite pa tudi na družbo sv. Mohorja. — Glede nastopanja časopisov dobite vsa navodila pri zastopniku v Hočah št. 8. Tam dobite tudi pojasnila glede oglasov.

Dolenjske Benetke. Ono nedeljo je prišel k nam g. poslanec Mravlje in je organiziral našo nadebudo napredno mladino v »Omladinsko JNS«. Bog ve, če je g. poslanec tudi v svojem volilnem okraju tako delaven, kot hoče biti drugod. Sicer pa ta nova organizacija pri nas stanja ne bo prav nič spremenila. — Ljudje komaj čakajo, da bi se nadaljevala gradnja ceste s Črnce vasi proti hrvaški plati, da bi si v teh hudih časih vsaj za vsakdanji kruh nekaj zaslužili.

Smrtas pri Slovenjgradcu. Lani smo imeli v poletnih mesecih sveti misijon, ki je naše farane v verskem oziru poljvil. Tudi sv. Duh je razlil v tem letu svojo milost na našo mladino, ker smo imeli vs. birmo. Marijina kongregacija pa je sprejela 18 novih članic. V tem letu je bilo rojenih 62 otrok, 40 dečkov in 22 deklic. Umrlo je v naši fari 25 ljudi, med njimi tudi Ivanka Kac iz Lope vasi, v cvetu mladosti 28 let. Obilna udeležba pri pogrebu je pokazala, kako priljubljena je bila.

Tudi je pokosila smrt Antonijo Konečnik, staro 68 let. Bila je vzorna katoliška mati 8 otrok. Porodnih pa je bilo 33 parov. — Naša občina, ki šteje 3500 prebivalcev, je bolj poljedelska, a tudi lesna industrija je precej razvita. Njeni glavni faktorji imajo dovolj zaslug na gospodarskem področju. Tudi se je lani regulirala Mislina in je to prineslo zaslužek mnogim brezposelnim. — Tudi drevesnico imamo na vzorno urejenem posestvu nadžupnije. Kmečka zveza je priredila enotedenski tečaj, ki je velike važnosti za naše gospodarje. — Društvo imamo dovolj, a najbolj delovno je Prosvetno društvo in Kmečka zveza. V vsaki pa delujejo še posamezni odseki, ki nudijo našim ljudem vsestransko izobrazbo.

Kolovrat. Še od nas par številk! Porok je bilo 5, rojstev 21, smrti pa 12. — Sedaj je čas, da opravimo svojo dolžnost do prijatelja »Domoljuba«, kateri je tudi pri nas najbolj razširjen. Do konca januarja je treba poravnati naročnino, če hočemo imeti pravico do podpore 1000 din v slučaju požara. Zavedajmo se pa tudi, da je za nas naše časopisje še toliko večje važnosti, ker v naši župniji nimamo niti ene organizacije, kjer bi se lahko naša dorasčajoča mladina izobraževala. Če bo mladina redno prebirala dobre časopise, bo dobila smisel za napredek ter bo zrasla v kulturne ljudi, ne pa v divjake. — Prejšnji teden so imeli proračunsko sejo naše nove občine. Samo okrog 2000 din je namenjenih za občinske ceste, ki so v skrajno slabem stanju. Zato je nujno potrebno, da banska uprava v ta namen podeli večjo podporo. Šele takrat bo dobilo ljudstvo popolno zaupanje v da-

našjo politiko, ko bo ta tudi dejansko pokazala, da upošteva potrebe pomoči najbolj potrebnih krajev, med katere spada tudi naš.

Črna vas pri Ljubljani. Od kar izhaja »Domoljub«, ga redno bere tudi 84 letni Franc Melik starejši iz Črne vasi 185. Pred 50 leti, ko je bil v Trnovem za kaplana ustanovitelj »Domoljuba« g. Andrej Kalan, je g. Melik dobil prve številke lista iz rok tega velikega prijatelja katoliškega tiska. Od takrat je bil »Domoljub« stalni njegov spremljevalec. On in vsa družina je vsak teden komaj čakala, da je prišla nova številka lista. Bog živi našega prijatelja še mnogo let!

Studenec pri Sevnici. Ono nedeljo smo imeli na naši koli božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih 45 najrevnejših otrok izmed številnih potrebnih. Za darove je prispevala nekaj banovina, nekaj občina, nekaj pa naše revno ljudstvo. Pri božičnici so otroci pod vodstvom učitelja igrali dva igrokaza in zapeli nekaj pesmic. — V Rovisah je umrl teden za svojo sestro Alojzijo Gorenc. Pokoj njegovi duši! — Lepo je videti prvo nedeljo v mesecu naše može in tante, ko pristopajo kot člani Apostolstva moč k sv. obhajilu. Želimo, da bi se jim pridružili prav vsi iz naše fare. — Prosimo, da ostanete vsi donedelnji naročniki tudi v bodoče zvesti našemu »Domoljubu«. Te dni obiskujejo naši fantje tudi tiste, ki lista še nimajo. Nikar jih ne pustite brez uspeha oditi od hiše!

Dole pri Litiji. Pretekli teden se je poslovil od nas g. kaplan Jože Kapus. K nam je prišel pred osmimi leti kot duhovnik. Kot vsestransko de-

POZIV NASIM NAROČNIKOM!

V zadnjem času smo iz nekaterih krajev prejeli pritožbe, da »Domoljub« in drugo naše časopisje ni bilo rednodostavljeno. Prosimo vse naše naročnike in bralce, da nam vsak tak primer takoj javijo z natančno navedbo kraja in z navedbo časa, kdaj je bilo dostavljeno drugo časopisje.

Na merodajnih mestih bomo ukrenili vse potrebno, da tudi v tem oziru dosežemo red.

Gustav Struša:

Ogljarji

Jetnik ga je začudeno pogledal. Bil je mlad fant, ki je pijan polomil neko ograjo. Zavrtel je prst na čelu in žvižgal dalje, kar je Bašarja tako razlutilo, da mu je zažugal, da ga bo privezal k zidu tako visoko, da bo stal na samih palcih.

Jetnik se mu je zarežal:

»Ti policaj neumni, samo bliže mi pridi, pa ti zmeljem kosti, da te bo sama kašala«.

Bašarju je nenkrat ves pogum zlezal v pete. Mirno se je vsedel in pričel dremati.

Ta čas je stari Hlebec lezel proti puščavnikovi koči. Pod skalo je bil studenec, kjer si je samotar postavil klop. In na to klop se je ječar zdaj vsedel in si privoščil iz studenca požirek vode ter se kar oddahnil:

»I kako je voda vendar nekaj dobrega! Tega do danes nisem vedel, pa sem že star dedec! Kar čudil se je, tako ga je osvežila, saj jo je malokrat pil in je kar pozabil na njene dobrote, dočim je raje stiskl po krčmah za znanci, ki so ga napajali, ko si je želel utolažiti žejo. Da, da, alkohol je bil pač zanj vse kaj drugega. A zdaj se je nenadoma ves vnel za čisto studenčnico in najrajši bi ta trenutke postal popoln abstinenc.

In ko je tako sedel v samotni, se je nenadoma spomnil, da je on sam prav za prav velik norec ker se takole peha po svetu, preživlja in prenaša svojo silno starko in skrb za sina, ki se uči že pri tretjem mojstru za čevljarja ter mu dela pregledave, da je že ves siv:

»Moj Bog tu pa tak mir in tišina! Voda pred nosom, samo skloniš se, pa si že ugasil žejo! Pa se begaš po svetu in trapiš za prazen nič. Tu je življenje! Tole puščavnik je pravi življenjski modrijan! Hm! Tukajle se že kmetom kaj natvezi, saj prav veliko itak noben človek ne ve. Cesar pa ne veš, se zlažeš, saj laž v silni ni grešna! Torej se zlažeš, pa ti kmetje nanese vsega, da

ti ni treba stradati in se pehati z uživimi vagabundi in drugo sodergo ter jo zapirati! Kar za puščavnika bi bilo najbolje iti in živeti v tej samirici«.

Mahoma je jel obžalovati, da se je oženil, da ni ostal sam, da je sploh kdaj pokušil alkoholno pijačo!

Potem je počasi vstal, vzdihnil in jo mahnil proti koči, ki je stala v višini vsa siva in tiha.

Ko je Hlebec dospel do kolibe, je lahno potrkal. Nihče se mu ni odzval. Potrkal je močneje, ker pa ni dobil odgovora, je pritisnil na ključko in skusil odpreti. Vrata so se vdala, a nekaj je branilo, da ni mogel takoj notri. Uprl se je in že se je znašel v kolibi in zastrmel:

Na tleh je ležal puščavnik bled in tih s široko zaprtimi očmi, v desnici je držal leseno razpelo, a v levici svinčnik, kakor bi hotel zadnjo minuto nekaj zapisati.

Ječar se je naguil nad njim in takoj spoznal, da mora biti puščavnik že gotovo več ur mrtev, saj je bil popolnoma trd.

Ječar se je ozrl po koči. Kaj če je v nji kako premoženje, kakšno skrito bogastvo, saj je mnogo ljudi skrivali in očitno prihajalo k njemu in vsak mu je kaj prinesel.

Tedaj se je Hlebec spomnil na puščavnikovo tajno moč in že ga je prišlo, da bi jo kar odkuril. Pa mu je pogled slučajno obtičal na stolu, kjer je stala trebušasta polna zelenka.

In stari ječar, ki je še pred nekaj minutami obžaloval, da je kdaj sploh pokušil kapljico vina, je mahoma odšel:

»Vino, kaj če je v zelenki vino?« in že je na vse drugo pozabil, še na strah. Odprl je steklenico in podihal. Obraz mu je kar zasijal samega blaženstva, pobožno je obrisal rob steklenice in jo naguil ter globoko golenil.

»Blagoslovljen bodi sveti starček,« so mu šepuile ustnice, ko se je trenutno oddahnil in spot naguil zelenko.

Ko je bila že prazna, se je nposled vsedel k mizi, vzel iz žepa kos papirja in svinčnik ter zapisal:

Zapisnik

ki sem ga sestavil na licu mesta v koči čudnega samotarja Jošta, na hribu Hrastovici, dne 5. junija letos.

Priče ni nobene navzoče razen mene samega, ki to pišem in sem zapričen državni organ ter imam kot tak tudi postavno pravico.

Ko sem danes popoldne prispel v Hrastovico, sem se nekaj minut zamudil pri studencu, ki teče kakih deset metrov globlje pod kočo. Posedel sem, da sem se oddahnil od težke, naporne hoje, nakar sem vstopil okrepčan s čisto studenčnico. Trhla smrekova vrata so se le nerada vdala. Takoj sem ugotovil, da mi je zapiral vstop samotar sam s svojima lastnima nogama, saj je ležal mrtev sredi izbe in tiščal vrata.

Puščavnik Jošt je klican za pričo na sodnijo. Zdaj ugotavljam, da se to ne more zgoditi, ker je prvič mrtev, a drugič mu kot mrtvemu sploh ne morem dostaviti vabila in mu dopovedati, da mora na sodišče.

Po svoji vesti in vednosti uradno potrjujem, da sem ga tudi pregledal, da a nisem našel na njem nobenega znaka kake sile, ter je najbrž umrl zadet od kapi. Ko sem pregledal njegovo kolibo, želeč najti kakšno vredno predmeto, da bi jih izročil sodišču v shrambo, izjavljam, da sem našel le dve knjigi, skromno siromašno postelj s slamnajo, mizo in dva stola ter prazno zelenko, s katero si je mož najbrže nosil vodo iz studenca.

Pisal na Hrastovici, dne 5. junija 1935.

Ježa Hlebec, lastnoročno, zaprišeženi sodni organ.

7.

Na Hmeljniku je služil za lovskega čuvaja Andrej, ki je bil dvojček ubitega Bernarda Pege.

taven in za vse dobro vnet duhovnik je bil zelo priljubljen med dobro mislečim ljudstvom. Posebno znanje in ljubezen je imela do njega mladina, katero je vedno zbiral in vzgajal. Ena največjih zaslug njegovih pa je, da je bila pri nas apert ustanovljena nova občina, ki so jo nam v času JNS ukiniteli. Za vse njegovo delo saj bo izrečena srčna zahvala, na njegovem novem mestu pa mu želimo srečo in veliko uspehov. — Naše kat. časopisje je precej razširjeno. Tudi hrabrovi radi beremo, saj čutimo posebno potrebo zato, ker smo tako oddaljeni in kar skoraj odrezani od sveta. Zato je treba, da prihaja v vsako hišo dober časopis!

64. Vid pri Stični. Dne 6. januarja je priselila ljudska šola lepo božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih 80 revnih otrok. Darila so bila vredna 4500 din. Vsem dobrotnikom se starši revnih otrok najlepše zahvaljujejo. Tudi naše prosvetne organizacije zelo živahno delujejo. Prosvetno društvo je v oktobru priredilo Krekovo proslavo, v novembru igro »Črnošolec«, v začetku tega leta pa igro »Darek na samice«. Fantovski odsek pridno goji fantovske prosvetne večere in telovadbo. Članov ima 55. Tudi dekleta pridno delujejo v svojem dekluštem krožku. Vse kaže, da se naša mladina zaveda naloga, ki jih ji nalaga današnji čas. Želimo ji tudi vztrajnosti. — Po novem letu so umrli v St. Vidu trije, ki so bili čez 70 let stari. Do 9. januarja je bilo že 6 mrtičev. Lamsko leto jih je bilo v celem letu samo 70.

Leskovic. Pretečeno leto je bilo za našo faro žalostno. Na ev. Ane dan nam je toča uničila skoraj vse poljske pridelke. Škoda je bila cenjena na 200.000 din. Dne 21. avgusta nam je umrl gospod župnik Kos Matej. Skoraj 31 let je vodil našo faro in vzgojil skoraj vse sedanjí in bodoči rod. Do 14. januarja smo bili brez župnika. Ta dan smo dobili novega župnika Jožeta Kapusa, ki je prišel k nam iz Dola pri Litiji. Ljudstvo mu je priredilo lep sprejem. Mnogo truda, mnogo dela čaka novega gospoda župnika. Želimo, da bi Bog blagoslovil njegovo delo!

Pozdrav iz Amerike. Leto 1937 je šlo v večnost in zgodovino. Marekaj smo letos v Ameriki doživeli. Spomladi so delavci voditelji hoteli vse delavstvo organizirati v enotni delavski organizaciji »Union«. Kdov si hotel pristopiti, so mu grozili, da ne bo dobil dela. Organizacija se je zelo razširila po vseh državah. Meseca maja so časopisniki te organizacije potrkali na vrata podjetnikov in povedali svoje zahteve. Ker ni bilo od-

ziva, je izbruhnil štrajk, ki je povzročil mnogo razburjenja. Prišlo je celo do prelepov in po-bojev, vendar je bil štrajk delovnemu ljudstvu v korist. Na jezen so pa kapitalisti marsikje zaprli tovarne in milijone delavstva je brez posla. Zdi se, da se nam bližajo zopet slabi časi. Mnogokrat nam silijo misli v staro domovino in želimo, da bi bili naši svojci in znanci v svojih skromnih razmerah vsaj srečnejši, kot smo mi, ki smo vsak trenutek izpostavljeni nesreči, da izgubimo košček kruha, ki si ga moramo s trdim delom priizbiti. Bog daj, da bi bilo novo leto lepše in veselejše kot je bilo preteklo. — Jože Cadonič, Pittsburgh.

Iz naših društev

Pešarovi. Izšrebano število loterije Prosvetnega društva. Številke objavljamo po vrstnem redu, ne pa po velikosti dobitkov: 150, 223, 247, 334, 362, 404, 453, 590, 600, 720, 798, 1082, 1518, 1522, 1549, 1602, 2523, 2581, 2651, 2680, 2830, 2863, 3118, 3174, 3226, 3805, 3845, 3859, 4204, 4321, 4604, 4643, 4647, 4749, 4929, 5180, 5239, 5247, 5363, 5603, 5880, 5987, 6044, 6100, 6184, 6219, 6341, 6463, 6501, 6519, 6525, 6654, 6701, 6882, 6905, 6961, 7050, 7514, 8036, 8107, 8382, 8401, 8556, 8681, 9119, 9123, 9321, 9498, 9547, 9665, 9673, 9700, 9723, 9742, 9795, 9940, 9942, 9943, 9979, 10106, 10142, 10400, 10742, 10992, 11027, 11277, 11533, 11540, 11561, 11805, 11818, 11881, 11995, 12000, 12028, 12089, 12180, 12291, 12315, 12346, 12463. — Dobitke dvignite vsaj do 15. februarja. Po tem dnevu dobitki zapadejo društvu!

Leskovec pri Krškem. Naša prosveta se živahno razvija. Ker je tudi v javnosti vzbudila zanimanje, upamo, da bo polagoma mogoče pritegniti in probuditi še ostale iz naših vrst, ki se za prosveto dozdaj niso zanimali. Prihodno nedeljo 23. jan. ob 3 pop. bomo igrali veseloigro »Pesnik ali študent, zraven pa še nekaj drugega, kar bo obenem v pouk in zabavo. Nikomur ne bo žal, kdor v nedeljo pride »Pod lipce«. Vse člane tiskovnega odseka in druge prijatelje naše prosvete tem potom vabimo, da ne bo treba posebnih vabil.

Trebelno nad Mokronogom. Preteklo nedeljo smo po dolgem času na našem odru videli šolske otroke. Bila je prav lepa prireditev, združena z božičnico, ki jo vsako leto priredi šola ravnim otrokom. Po predstavi je bilo obdarovanih nad 50 najrevnejših otrok. Vsem, ki so s svojimi darovi k

temu pripomogli, se najlepše zahvaljujemo. — Posledice vremenskih nezdov, ki so preteklo leto uničile toliko poljskih pridelkov, občutimo vedno bolj. Pri marsikateri hiši že po cel mesec niso pekli kruha, ker je še sedaj zmanjalo žita, ali pa ga hranijo za pomlad, ko se bo pričelo težje delo. Občina je preskrbela več vagonov koruze po znižani ceni, pa bi je bilo treba še enkrat toliko, da bi kaj zaleglo.

Smartno pri Litiji. V nedeljo 16. januarja smo igrali dramo »Pod sovjetsko zvezdico. Ker so bili vsi, ki so to igro v nedeljo videli, nad vse zadovoljni, jo bodo naši fantje na eplošno željo zaigrali še dne 30. jan. ob 3, ne pa, kol je bilo prvotno rečeno, 23. jan. — Vabimo!

Hrastje. Prosvetno društvo uprizori v nedeljo 23. jan. ob 3 popoldne veseloigro »Lesena peč«. Vstopnina običajna. Vsi prijatelji vljudno vabljeni!

Sneberje - Zadoberje. Dramatični odsek Pevskega društva uprizori v nedeljo, dne 23. januarja v Pevskem domu dramo v treh dejanjih »Erika, oprostic. Vstopnice so v predprodaji pri tovarišu Avšiču. Vabljeni!

Sostri pri Ljubljani. Prosvetno društvo bo priredilo dne 23. januarja prosvetni večer. Na sporedu predavanje s skopitimi slikami, Finžgarjeva delavska igra »Nova zapovedi in petje itd. Podporni člani volopne prosti.

Škofja Loka. V našem okraju priredi Kmečka zveza kmetijske gospodarski tečaj, ki se prične v sredo, dne 26. januarja ob 14 v Prosvetnem domu v Škofji Loki. Naslednja predavanja bodo vsak petek in sredo od 2 do 6 popoldne. Zaključno predavanje je 18. februarja. Predavanja bodo 23. januarja, 2., 4., 9., 11., 16. februarja. Na teh predavanjih bodo strokovnjaki obravnavali razne kmetijske panoge. Pristop k predavanjem imajo vsi kmetovalci moške in žene, fantje in dekleta.

Cerkije pri Kranju. Ljudski dom je postal letošnjo zimo res pravo središče in žarišče katoliške prosvete. Prav previdno je treba porazdeliti večere in ure, da mogočna stavba more vse zadovoljiti. Upamo, da živahno delovanje naših organizacij ne bo ostalo brez uspeha, ampak bo v naši mladini vzbudilo in utrnilo čnt za zdravo in pošteno zabavo in potrebno izobrazbo. — Spomnimo se ob novem letu tudi našega »Domoljuba«, ki je tako vestno obiskoval skozi vse leto 370 naših družin. Ostanimo mu zvesti tudi v tem letu in mu brez odlašanja odračajmo delež, kateri mu pripada. Z novim letom se je število naročnikov povečalo za

Tudi on je zvedel, da je brata umoril Tonač, a nikoli ni mogel naleteti nanj. Divji lovec se ga je pač izogibal kakor gada, saj je vedel, da mu s samo besedo pač ne more dokazati, da ni krivec. Andrej je čisto vprašal tega ali onega po njem, pa so mu ga utajili, s nekateri, ki so bili prepričani o njegovi nedolžnosti, so se kar očitno zavzeli zanj.

Poteklo je že nekaj let po Bernardovi smrti. Brat Andrej, ki je bil sploščta prepričan, da bo rano prebolel, je zatuden spoznal, da svojega brata ne more pozabiti. Pogrešal ga je kakor prve dni po smrti, kar ni bilo čudno, saj si niste bila samo brata temveč tudi najboljša prijatelja. Poleg tega sta si bila dvojčka in sta bila še posebno navezana drug na drugega. Ko je Bernard umrl, je Andrej očitno žaloval. Bilo mu je tako hudo, da je kar opešal in zbolel. Konec je, ko je nekoliko okreval, je sicer za kak dan utajil lastno bol, ki pa je potem tem izraziteje in silneje udarila na dan ter ga trpinčila, saj mu je bilo, da je umrlo del njega samega in bol mu je še in še razjedala srce.

Potem se je večkrat spomnil, da bi poiskal morilca in ga ubil kakor je on Bernarda. Zavedel se je, da bi bil potem zaprt in ob službo. Spomnil se je na svojo ubogo mater, ki bi pač zblaznela, če bi se še njemu kaj hudega pripetilo. In premagoval se je, čeprav si je vedno mislil, da bi bil že trpel, če bi se maščeval nad ubijalcem svojega brata.

Ko pa je vedno in vedno štišal, da je Tonač nedolžen, da se še ni nikoli dotaknil človeka in ga udaril, je že tudi sam nekoliko podvomil toda samo včasih.

Kadar se ni mogel več brzdati, je zaštrkal zobmi in zažugal v zrak:

»Vendar ga poiščem in se zmosim nad njim!«
Pa je spet zabledel pred njim obraz bedne matere starke in spet je opustil maščevalne misli. Tedel pa je in tega se je bal, da bo segel po

orožju, če mu pomaga gol slučaj in mu privede Tonača pred oči.

Postal je vedno bolj samotarski in žalosten. Vršil je svoje dolžnosti, a ob enem je jel bolj in bolj poizvedovati za Tonačem.

»Če ne drugega, saj izprašam ga. Morda res ni sam kriv in ima socrivce. Toda, kdo naj ubije brata če ne on, ki je divji lovec?«

En tako se je boril z mislijo na umor, z mislijo na svojo sivo staro mater in z lastnimi predhodki in vestjo, ki mu je vedno branila, naj ne ubija.

Nekega dne je prispel blizu ogljarske koč, kjer je stari Jeriša zažigal novo kopo.

Čuvaj je zagledal pred seboj Vero. Kako krasna je bila ta hči prirodel! Takoj je zašutil do nje tiho naklonjenost. Poleg nje je stal mlad krepak junak, s katerim je mladenka zaupljivo kramljal.

»Saj me menda poznate? Hmeljniški čuvaj Andrej sem, se je predstavil ogljarju in ga takoj radovedno vprašal, kdo je mladenič, ki govori z Vero, ki je menda njegova hči.

»Da, da gospod, to je moja hči Vera, a oni korenjak je...«

Ogljar je umolknil. Spomnil se je, da ne sme izdati Tonača, saj je vendar čuvaj umorjenega Bernarda. Toda bilo je prepozno. Čuvaj je takoj spoznal starčevega zadrega in spreletelo ga je divje veselje in strašen srd. V hipnem navalu razburjenja je pozabil na milo obličje svoje matere. Pograbil je ogljarja za rame in zakričal:

»To je tisti Tonač, kajne, kar priznajte?«

Lovec ga je čul in sam odgovoril:

»Da, da, jaz sem Tonač, kaj je novega go-

spod?«
Čuvaj je nameril puško hitro kakor blisk in nastrelil vanj. Toda isti hip je priskočil tudi ogljar in mu puško zbil, da je strel zletel visoko v zrak:
»Ali ste ob pamet,« se je zadržal Jeriša, medtem ko je strel še odmeval po gozdu. »Čemu stre-

ljate v nedolžnega človeka? Zdaj šele vem, da ga res sumite umora. Bodite vendar pametni!«

»Ubi mi je brata!«

»Sveda, prav kakor jaz! Pravega ubijalca imajo vendar v ječi, kakur vsi govor! Vrba jo krivec, saj je ubil tudi svojo ženo!«

Tonač je ostal na mestu miren in bled. Roki je držal prekrizani na prsih, ko se mu je čuvaj približal. Ni se premaknil, le njegovo oko je došlo jeklen blek, punčice so se zaostrile, dočim je bil z levim komolecem naslonjen na puško in je čakal.

Čuvaj je reznil:

»Puško sem!«

Tonač je malomarno odvrnil:

»Nikomur ne škodujem z njo. Toda ta mi je edino orožje, zato je vam pač ne morem dati.«

»Aretilan si!«

Tonač se ni premaknil in je komaj slšno nadaljeval:

»Ne bom se z vami prepiral ne pretepal, saj vem, da govori iz vas mrčinja in sovraštvo, ker ne verujete v mojo nedolžnost. Prosite sodnika, naj dovolj krepko pesti cigana Vrbo, pa vam bo kmalu povedal, kdo je morilec. Ta nesramnik je ubil lastno ženo, zanelil Jerneju kočjo in ubil vašega brata. Zdaj bi rad ta umor natvezil meni, ker se boji, da bi nasadnje ne zabijal.«

»Če si nedolžen, se javi sodnikom! Kaj pa postopaš tod okoli in slepomišiš?«

Tonač je zardel in se prosoje ozrl v Vero, skomignil z rameni, vrgel puško preko rame, rekel komaj slšno »Zbogom!« in že je zginil med drevmi.

»Zakaj ga nisem ubil?« je hripavo kriknil Andrej.

»Veseli bodite in Boga zahvalite, da niste umorili nedolžnega, je spet povzel Jeriša.

Vera je bila bleda. Tiho je gledala za odhajajočim, kakor bi si ga želela nazaj. Cestokrat in tudi zdaj, jo je obšla žalostna misel, da jo izvoljenec zapušča in ga ne bo nikoli več videla, saj

DOMOLJUBOVA ŠOLA

23 in še stalno narašča, tako da nas bo prav kmalu 400, kar je številka, na katero smo mi in »Domoljubi« lahko ponosni.

Trebiža. Prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 23. januarja v prosvetnem domu ob 3 pop. igro: »Davek na samce«. Prijatelji smeja vljudo vabljeno!

Crnuc. Prosvetno društvo priredi v soboto, 22. januarja in v nedeljo, 23. januarja ob osmih zvečer komedijo v treh dejanjih »Advokat in njegov sluga«. Pred igro petje narodnih. V nedeljo ob 3 popoldne pa imamo na programu egiptišno predavanje: »Nadškof dr. Jeglič v besedi in eliki«. Vsi prisrčno vabljeno.

Litija. Sadržarska in vrtnarska podružnica ima občni zbor v nedeljo, 23. januarja ob 9 dopoldne v ljudski šoli. Na dnevnem redu je tudi sadjarsko predavanje okr. kmet. referenta. Vabljeno tudi nečani.

Trebnje. Tiskovni odsek je v nedeljo, 9. jan., priredil v prosvetnem domu svojo akademijo, ki je lepo uspela. Posebno sta nam ostala v spominu govora našega g. dekana in g. inž. Sodje iz Ljubljane. Skopične slike so nazorno pokazale, kako nastane časopis. Odšli smo z akademije s trdnim sklepom, da bo prihajalo v naše hiše le katoliško časopisje.

Radeče pri Zidanem mostu. V preteklem letu je v naši fari umrlo 52 ljudi, rodilo se je 43 otrok, poročilo pa 20 parov. Umrli so večinoma stari; kar osem jih je umrlo, ki so prekoračili 80. leto, devet pa, ki so bili stari čez 70 let. — Po dolgi in mučni bolezni je izdihnil svojo blago dušo g. Viktor Kržan, posestnik in gostilničar na Phrovem. Dobra gospodinja, komaj 26 let star, posebej pogrešala mlada družinca. Naj mu bo Bog plačnil v nebesih. — Delavci iz papirnice so imeli sedaj že drugič sestanek. Organizacija dobro napreduje in smemo upati, da delo ne bo zastoj, saj je v resnici potrebno.

Sejmi

Vsak ponedeljek: veliki tržni dan v Kranju; prodajaš lahko vse.

Vsak soboto: tržni dan v Domžalah, Kamniku, Ljubljani, Škofji Loki in Trzinu.

25. januarja: Živ. in kram. Blagovica pri Kamniku, ter gov. in kram. v Radečah pri Zidanem mostu. — 30. jan.: Živ. in kram. Rakek.

je bil v vedni nevarnosti. In ta misel ji je delala skrb in nemir, da niti spati ni več mogla kakor prej.

»Vidva se pa nekam dobro razumeta?« je dejal nenadoma Andrej Veri, ki je kar zardela in se obrnila proč.

Potem je hotela v kočo, pa jo je ustavil oče: »Ostani nekoliko, da ne bo rekel gospod kakšni rovtarji smo, da ga pustimo kar samega.« Mladenka je otožno pogledala čuvaja. Njene oči so govorile najsi so usta molčala. In te oči so ga izpraševale in se čudile, kako je mogel tako nenadoma priti in streljati na njenega izvoljenca in kako jo more zdaj tako brezobzirno izpraševati.

Andrej je takoj spoznal, da je ustretil kozla in je tudi sam lahko zardel. Spustil se je na klop pred kočo in si obrljal znojni obraz ter se nekam opravičeval:

»Ni čudno, če je človek razburjen. Bratove smrti ne morem in ne morem pozabiti ter je ne bom nikoli pozabil! Preveč brat mi je bil, da bi kdaj mogel preko tega!«

Mladenki se je zdaj lovec skoraj zasmilil. Res je streljal na Tonača, toda bil je prepričan, da je on morilec. Kar vesela je bila, tudi zavoljo Andreja, da ni zadel njenega fanta.

Tedaj se je oglasila iz koče Jeriševa mati, ki ji je ogljar povedal, kdo je zunaj:

»E, gospod tisti morilec je pod ključem! Dajte no vi sami tisto stvar pobrsati! Morda bo le priznal, da bo vsaj ta bedni mladenec rešen težke sumnje.«

Zakašljala je in utihnila.

Lovski čuvaj se je zahahljaj:

»Ali ste tako vsi prepričani, da je ta-le nedolžen?«

»Da vsi smo prepričani, ker tudi dobro vemo, da je nedolžen,« sta odvrnili mati in hči hkrati.

Mladenki se je zazrl v ljubo obličje Vere in tesno mu je postalo pri srcu. Prvič jo je videl, pa niti jo bila že včas in kar čutil je, kako mu

Boj do zmage

Kakor je prvi katol. shod l. 1892 položil temelje slovenskemu katoliškemu gibanju, tako mu je pa ta začrtal — program. Njegov ustvaritelj je predvsem dr. J. Krek, ki sta ga odlikovala pred vsem demokratično in socialno čustvo. In kakor je bilo katolištvo v prvih letih izhodišče in vodilna misel vsega gibanja, tako se je ta poslej dopolnila še z drugo, to je z demokratično.

To je bilo tudi popolnoma naravno. Meščanstvo in izobraženstvo sta bila tedaj in še dolgo potem trdno v nemškem in liberalnem taboru, zato so bile široke množice slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva naravno torišče mladega katoliškega gibanja, ki se je moglo uveljaviti le tako, da je uveljavilo te, dotlej popolnoma pozabljene in neuvajevane ljudske množice. Iskren, dosleden in radikalen demokratizem na vseh poljih je tako nujno postal bistvena načelna sestavina slovenskega katoliškega gibanja. S te idejo se je naše gibanje razsvetelo, s to je zmagalo, s to je ustvarjalo svoja velika dela in bo tudi propadlo, ako bi nanj morda pozabili.

Kakor smo povedali, je začrtal torej II. kat. shod slovenskemu kat. gibanju program v smislu demokracije in krščanskega socializma ter mu je dopolnil njegovo organizacijo. Tako so bile v prvih letih tekočega stoletja široke plasti slovenskega katoliškega ljudstva programatično in organizatorično zrele in pripravljene, da prevzamejo same vodstvo svojih zadev v roke, ne pa da jim še nadalje komandirata nemški plemič in liberalni

advokat. Ker je bil v vseh časih prav do prevrata nekaka osrednja merodajna slovenska politična pozornica kranjski deželni zbor, je razumljivo, da se je zagnala z vso svojo neizopirno silo v kranjski deželni zbor, kjer je zahtevala, da mora prenehati nazadnjaška komanda nekaj stotin Nemcev in slovenskih liberalcev nad ogromnimi množicami slovenskega ljudstva. V to svrhu je zahteval dr. Sušteršič kot voditelj »Kat. nar. stranke«, da se mora volilni red za dež. zbor temeljito demokratizirati.

Liberalci o kakem demokratizmu seveda niso hoteli niti slišati. Zato »Kat. nar. stranka« ni preostajalo drugega, kot preiti v najodločnejši boj. Tedaj smo se namreč mi še prav dobro in pravilno zavedali, da nam sam od sebe nikoli nihče ničesar ne bo dal in da bomo dobili ter imeli samo tisto, kar si bomo s svojo odločnostjo izbojevali. Zato je prihajalo v kranjskem dež. zboru tudi do skrajno ostrih nastopov. Katoliški poslanci so kratko in malo preprečevali vsako delo, dokler se ne izpolni njih glavna zahteva, to je uvede za deželni zbor demokratični volilni red, ki bi jamčil ljudskim množicam za primerno zastopstvo v zbornici.

Liberalci in Nemci so se upirali seveda več let, toda l. 1906 smo dobili v Avstriji po ostrih in trdih bojih resnično demokratični volilni red v obliki splošne, enake in tajne volilne pravice za državni zbor. Sicer so se tudi tu proslavili slovenski liberalci kot največji nazadnjaki in protidemokratje vse bivše Avstrije, toda ni jim uspelo. Dunajski parlament, v katerem je že tedaj vzbujal dr. Sušteršič splošno pozornost s svojo izredno

Tedaj se je oglasil oče:

»Saj nič ne rečem! Rad imam Tonača, toda povej mi vendar, kaj bo z njim? Njegova zadeva se vleče kakor jara kača, nikjer ni konca! Še vedno je osumljen umora in osumljen bo do svoje smrti, kajti jaz ne smem nastopiti, ker mi je cigan zavezal jezik z besedo, le mati neju je slučajno slišala. Tonač je revež, smili se mi, toda na zakon z njim pač ne moreš misliti. Čudim se pa, da je mogel on, ki je uvidoven in pameten človek sploh pričeti ljubimkanje s teboj!«

»Oče, pošten je in dostojen! Ljubezen pa ne vpraša, kako se bo dalo živeti, čeprav bi morda morala. Sama ne veva, kako je do tega prišlo, toda rada se imava in nikoli ne bova zapustila drug drugega, nikoli ne!«

Oče je nejevoljno zakašljaj:

»Vsi bomo preskrbljeni, če se odločiš za čuvaja. Prikupljiv in priden človek je ter povsod priljubljen. Bodi vendar pametna in premisli si!«

Mladenka se je zazrla čez plan v zahajajoče sonce. Žalostno je krvavela zarja in se razlivala okoli ter potopila v svojo rdečico nizko ogljarsko kočo.

Mati je vzdihnila:

»Vem, da ne bom dolgo, dobro čutim. Rada bi pa imela zadnje dni lepše, brezskrbnejše! Kako bi se veselo oddahnila, če bi bila vedela, da se otroci ne boste tako pobijali in stradali kot sva midva. Drugi so zdaj v vasi, Tonaček se uči za čevljarja, Tonek je pri krojaču, najmlajši trije pa bodo še vedno očetu na ramah.«

Ali bi ne bilo prijetno, če bi se tudi oče nekoliko otresel svojih skrbi?

Mladenka je tiho vstala vsa blede v obraz. Počasi je odšla po stezi svojemu dragemu nasproti.

Ko je prispel po stezi Tonač in našel Vero vso razburjeno in žalostno, jo je zaskrbljen vprašal, kaj ji je.

Otožno ga je pogledala in potem hipoma izbruhnila v jok.

spretnostjo, je uvedel demokratizem v državni zbor in tedaj je odzvonilo liberalcem tudi v kranjskem deželnem zboru. Spomladi leta 1906 so kapitulirali. Poleg descandje veleposestniške, mestne in kmečke kurije je bila uvedena še nova splošna kurija z 10 poslanci. Pri volitvah so Nemci še nadalje obdržali veleposestniško, liberalci pa mestno kurijo, a katoličani so si z ogromno večino osvojili kmečko in splošno kurijo ter s tem tudi absolutno večino v kranjskem deželnem zboru, dočim so si osvojili skoraj vse državnozbornske mandate že pri volitvah prejšnje leto.

Tako je postala »Kat. narodna stranka«, ki se je bila že l. 1906 prekrstila v »Slovensko ljudsko stranko« (SLS) absolutni politični gospodar na Slovenskem. Dolgo let je trajal ta boj, a ker slovensko ljudstvo ni odnehalo in so tudi njegovi voditelji stali brez ozira na deano in na levo zvesto in z vso odločnostjo v službi ljudskih zahtev, je bil dobojevan boj zmagovalno na vsej fronti, s tem je pa postalo slovensko ljudstvo tudi gospodar svoje usode, dočim so bili potisnjeni liberalni nazadnjaki v popolno brezposelnost. In kakor smo poudarili, je šel ves opisani boj v znamenju in pod zastavo katolištva in demokratizma.

Reiziti se povsod. Zato je potrebno potrebno, da se pazi na urejeno prebavo. Zdravniki priporočajo Darmol odraslim in otrokom. Tudi pri večkratni uporabi ne nastopa navada. Uporabljajte pri zaprtju dobro odvajalno sredstvo Darmol. Dobi se v vseh lekarnah. — Reg. 25.801-37.

KULTURNI KOTICEK

Dr. France Prešeren

Vrh slovenskega slovstva je dr. France Prešeren. Rodil se je 8. decembra 1800 na Vrbi blizu Bleda. Bil je sin kmetijske družine. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, potem pa se je posvetil pravi, ki ga je študiral na Dunaju. Ko je končal svoje učenje, je bil odvetniški pripravnik v Ljubljani, in sicer od leta 1828—1846. Nato je postal odvetnik v Kranju. Umrl je 8. februarja 1849 v Kranju, kjer je tudi pokopan. — Kot študent je bil odličen, kot pravnik tudi. Kot pesnik pa je bil prvi med pesniki, bil je pravi in resnični ustvarjalec naše slovenske pesmi, kateri je šele on dal vsebino in besedo. O vsem so peke njegove pesmi. Znal pa je tudi najti vsaki misli in vsakemu čustvu pravo obliko pesmi. Bil je umetnik. Šele z njim smo Slovenci dobili pesem, ki nas je postavila in dala mesto med evropskimi narodi. Temu majhnemu slovenskemu narodu se je le rodil mož, ki je svetu pokazal, da imamo svoj jezik, svoj pesem. Da, pred svetom smo dokazali s Prešernovo pesmijo, da imamo tudi mi, Slovenci, svoje življenje in svoje vrednote. Težka je bila njegova umetniška pot. In Čop ga je vodil po evropskih slovstvih in mu kazal novih poti v novo ustvarjanje. Dolgo po smrti je Prešeren zavladoval s svojo pesmijo. Danes je prvi med prvimi. Njegova pesem bo živela dokler bo živel slovenski narod. O čem je pisal? O vsem. O ljubezni do domovine, razmišljanje je mnogo v svojih delih o človeškem življenju, o pesniškem poklicu, o spoznanju, da vladajo na svetu zavist, sovraštvo, hudobija, o ljubezni do žene, pa tudi ni molčal, ko je videl svoje sodobnike, kakšne napake imajo, bičal jih je s svojo besedo, o vsem, kot je rečeno. V naše slovstvo je uvedel mnogo novih oblik pesmi: balado, romanco, priliko, op, sonet, gazelo,

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Vodne turbine

ugodno naprositi. — Tehnična pisarna. Ing. Berštnar, Ljubljana, Pražakova 8.

Deklo za kmečka dela in k živini sprejem. Dimaik Miha, Jarša 6 pošta Moste.

Šivalni stroji

tevorčni ševalski, krojaški in ženski. pogrešljiv »Paff«, cena Din 22 0, naprositi. — Graška 8.

Šivane čulje smučarske in drugovrstne, trpežne izdelane, nudi Jernej Jerač, Zapoga štev. 10. Smlednik.

Mesarskega vajenca sprejemem s popolno oskrbo. Ferne Anton, Trzin 49.

Kmečko dekle pridno, se sprejme na kmetijo. — Črna vas 205, Ljubljana

Lepo krpno simendolka, prav dobra, cilekrica s telatom naprositi. Vrtačnik, Vid 125.

Kranjske knjižice

Mestne hranilnice Ljubljane. Zadruga gospodarske banke in Vrhniške občinske hranilnice kupi Susteršič Ivana, Ljubljana, Jančeva 1. — Posredovalci izključeni.

Sprejma se zanesljiv gospodar, brez ozira na to, ali živi v mestu ali vasi, dovedenja poklic stranskega pomena za prevzem blagovnega skladišča za shrambo blaga.

V pošte ne pride ne potovanje ne trgovski lokal. Takoj ali kasneje dolgoletni mesečni dohodek po najmanj 300 l. dn. Lahko je stranski ali glavni poklic, ker je brez konkurence. — Dopise v nemščini na naslov: Berger, Almbichl 4 (Austria)

Kmečko dekle pridno in pošteno, vajeno vseh kmetijskih del, sprejemem. Starost do 45 let. Javiti se na naslov: Štepanja vas št. 9 pri Ljubljani.

Šteposnaznana najboljši šivalni stroje pogrešljivi din 1780.— Šket, Vransko.

Hlapca in dekle

za vsa kmečka dela, stara 17—20 let, sprejemem takoj v bližini Ljubljane. — Naslov v upravi pod štev. 705.

Posredstvo na prodaj

10 minut od železniške postaje Ortenek. Praproče 6.

Iščem službino

pridno, pošteno, ki ima veselje do otrok. — Nebes. Babna gorica 18, p. Laverca.

Hlapca na kmetijo sprejme takoj Novak, Plešivica 3, p. Brezovica.

Za oskrbnika ali primerno

iščo službe Ivan Dorjak, Podnom 43, pošta Gorje.

Čevljarški cilin, stroj prodaja Franc Lenček, čevljar in posestnik na Vrhpolju, p. Moravče, za 190 l. dn. Stroj je zelo dobro ohranjen. — Ponudbe na gornji naslov.

Voziček z dvema sedežema v jako dobrem stanju ugodno na prodaj. Černe Matija, Čezava 16, Kranj.

Mizarskega vajenca

sprejme takoj Anton Zalcakar, št. Vid nad Ljubljano.

Vajenca za mizarsko obrt sprejme Matevž Markič, Naklo.

Posteno dekle vajeno, malo kuhanja in peka kruha se išče za gostino v predmestju Ljubljane. — Ponudbe upravi Domoljuba Metvilka 403.

Kmetijski fant pošten in trezen, vajen dela na polju in v hlevu, se sprejme za hlapca v Ljubljani. Ponudbe v upravi lista pod štev. 601.

Hlapca na kmetijo takoj sprejme Ivan Marišnik, Vnanje Gorice 17, p. Brezovica.

Hlapca in banism za gozdna in poljska dela v starosti 24 do 35 let sprejme Križič Ivan, gošč., Rakitov p. Borovnica. — Plača po dogovoru.

Seno pol-slado, 15.000 kg, prodam. — Naslov v upravi Domoljuba pod štev. 485.

RADIO LJUBLJANA

od 20. do 27. januarja 1938

Četrtek, 20. jan.: 13.20 Radijski orkester — 18 Otroški kotiček — 18.40 Slovensčina za Slovence — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zbavani kotiček — 20 Plošče — 21.10 Klavirski koncert — 22.15 Operetna glasba. — Petek, 21. jan.: 11 Šolska ura — 18 Ženska ura — 18.40 Francosčina — 19.30 Nac. ura — 19.50 10 minut za planince — 20 Koncert opernih epov in napevov — 21.15 Citrski koncert — 22.30 Angleske plošče. — Sobota, 22. jan.: 17 Radijski orkester — 17.40 Kje in kdaj zapade mladostnik kriminalu — 18 Slovenski šramel kvartet — 18.40 Pogovori z poslušalci — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporeda — 20 O znamenji politiki — 20.30 »Naš tujec« — 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 23. jan.: 8 Godba »Sloga« — 9 Napovedi in poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe — 9.45 Verški govor — 10 Glasbeni drobci — 11 Otroška ura — 11.30 Koncert Radijskega orkestra — 13 Napovedi — 13.20 Trboveljski jazzkvartet — 16 Plošče — 17 Kmetijska ura: Šimovka in parkijevka — 17.20 Poročila o tržnih cenah — 17.30 Slovenske narodne — 19.30 Nac. ura — 20

gloso. Jezik njegovih pesmi je nad vse bogat, in ravno on je dokazal, da se da v slovenskem jeziku pisati pesmi, ki govorijo o najbolj nežnih čustvih. Samo poznavalec jezika je mogel toliko lepih misli podati v najbolj dovršenih pesmih. Z njegovo pesmijo smo prišli v svetovno slovstvo. S svojo besedo pa nam je pokazal, da je naš jezik bogat. Njegove pesmi so izšle l. 1847 z naslovom Poezije.

Ob 60-letnici Otona Zupančiča — 21.30 Konc. Rad. ork. — 22.15 Plošče. — Ponedeljek, 24. jan.: 18 Zdravn. ura — 18.20 Plošče — 18.40 Kulturna kron. — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Konc. Radijskega orkestra — 21 Plošče — 21.10 Ljubljanski godalni kvintet — 22.15 Laska glasba. — Torek, 25. jan.: 11 Šolska ura — 18 Konc. Ivan igra na citre — 18.40 Judovska duhovnost — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zbavani zvočni tednik — 20 Oton Zupančič: Veronika Deseniška — 22.15 Radijski orkester. — Sreda, 26. jan.: 18 Mladinska ura — 18.40 Industrija premoga v Sloveniji — 19.30 Nac. ura — 19.50 Šahovski kotiček — 20 Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice ljubljanske — 21 Harmonika — 22.15 Plošče.

MR. BAHOVEC

PLANINKA čaj

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA

čaj

• plombriranih paketih po Din 20 — in Din 12 —

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

Opozorilo nevestam in ženinom

Po neverjetno nizkih cenah je naprodaj partija najnovejših pogreznih šivalnih strojev **Singer**, **Pfaff** in različnih drugih z 20 letno garancijo (tudi obročno) edino pri „**PROMET**“, nasproti Križanske cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne na ogled.

Brinje

novo oddaja po ugodni cen

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Manufakturo

v veliki izbiri in po ugodnih cenah nudi državnim uradnikom tudi na mesečno odplačevanje

Oblačilnica za Slovenijo v Ljubljani

Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)
Do preklica vzamemo za vse vrste manufakture v račun tudi branilne knjižice članic Zadrugne zveze.

HERSAN ČAI

DELUJE dobro pri obolenju želodca, jeter in ledvic.
POMAGA pri arteriosklerozi in hemoroidih.
POLAJSUJE muke in bolečine pri revmatizmu in protinu.
UBLAŽUJE bolečine pri mesečnem perilu in meniju.
ODSTRANJUJE motnje pri debelenju in napravi vitko.

Dobiva se v vseh lekarnah.
Reg. S. br. 19.830/630

NAJVEČJI SLOVENSKI DENARNI ZAVOD

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

ima lastnih rezerv okoli din 25.000.000 — • Prirastek novih vlog v decembru 1937 din 5.300.000 — • Prirastek novih vlog od 1.—17. januarja 1938 din 7.200.000 — • Nove in oproščene vloge v skupnem znesku din 205.500.000 — so vsak čas razpoložljive.

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Dokler traja razprodaja ne zamudite ugodnosti za nakup raznega manufakturnega blaga, katerega prodajamo po neverjetno znižani razprodajni ceni. Savnik Anton, Škofja Loka.

Brinje in fige prvovrstno blago dobite pri trvdki **FRAN POGACNIK d. z o. z., LJUBLJANA** Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Baikan)

Hranilne knjižice vse, tudi podeželske, 3% obveznice za likvid. kmečkih dolgov, vrednostne papirje stalno kupujem po najvišji ceni in proti takojšnjemu izplačilu.

AL. PLANINŠEK — Ljubljana
trgovska agentura bančnih poslov

Beethovnova ul. 14/1 - Telefon 35-10

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Mikloškčeva cesta 6,
v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Nove vloge vsak čas razpoložljive

obrestuje po 4%, proti odpovedi po 5%

k Slovarček nemškega in slovenskega jezika, s slovnimi podatki za Slovence. Sestavila prof. dr. A. Piskernik, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena nevezani knjižici je 20 din, vezani 30 din, ima 232 strani. — Že dalj časa smo pogrešali Slovenci majhen priročen slovarček nemško-slovenskega in slovensko-nemškega jezika v eni knjižici, ki bi ustrezal vsem praktičnim zahtevam sedanjega časa. Imamo pač izvrstne večje slovarje, ki pa so tudi precej dragi in za navadno uporabo preobširni. Zato bodo ta mali slovarček pozdravili predvsem dijaki srednjih šol in z njim sorodnih šol — zlasti pa samouki nemškega jezika, v katerem dobe dovolj besednega materiala za njih uporabo. Posebnosti tega slovarčka pa je, da ima posebne slovnice podatke, ki jih drugi slovarji nimajo. — Priporočamo!

BREZPLACEN POUK V IGRANJU!

Klavirsko harmoniko od Din 480.

Zahtevajte brezplačni katalog!

MEINEL & HEROLD, Maribor št. 107

Martin je svojo ženo nabunkal in ji odgriznil kos ušesa. Stvar je prišla pred sodišče, toda žena je hotela, da se vse zlepa poravnata, češ, da ne bo epet tepena.

Sodnik: »Vaš mož grdo postopa z vami, kajne?«
Spela: »O ne, gospod sodnik, ne, ne, uho sem ei sama odgriznila.«

Pozor neveste! Pri nas je ceneje in boljše blago! Velika predpustna prodaja po znižanih cenah pri trvdki

F. I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29

tako na primer:

Odeje klotaste polnjene s fino vato od din 95,- naprej
„ mako klot v vseh barvah „ „ 120,- „
„ svilene gladke in rožaste „ „ 180,- „
gradl za modrace najnovejši vzorci „ „ 15,- „
platno za rjuhe dvojna širina „ „ 12,- „
platno za kapne 180 cm šir. najboljša „ „ 24,- „
posteljne garniture (3 kom.) d n 240,-, perje od din 15,-, žima od din 28,- kgz morska trava od din 2-95 kg. Velika izbira črnih štofov za moške suknje in obleke od din 90,-, krepdešini od din 16,- naprej, volneno blago za ženske obleke od din 20,- naprej, krasne svilene rute in šerpe, moške pranje srajce in kravate, dežniki, ročne torbice, nogavice, rokavice, kombinize, majice itd. — Na vsak večji odjem dobite lepo in primerno poročno darilo!

Pošljite naročnino!

»Domoljub« stane 38 din za celo leto, za tuzemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.